

Fajtára keresni a CTRL majd az F gomb egyidejű lenyomásával megjelenő kis ablakban tud!

ALEXANDRIAI HERE

Egy éves pillangós növény. Meleg-, és üde fekvésű termőhelyen ad jó termést. Elsősorban intenzív perjefélékkel keverékben vessük.

A legtöbb herefélével szemben az alexandriai here (*Trifolium alexandrinum*) nyári végi - őszi fejlődése erőteljesebb, így a korán vetett takarónövény-mixek remek pillangósvirágú komponense lehet. Az alexandriai here évezredek óta fontos termesztett hüvelyes növény a Nílus deltában, Egyiptomban.

Napjainkban üde és meleg környezetben takarónövényként, zöldtrágyanövényként, takarmányként, amely nem okoz puffadást, illetve méhlegelőként használják. Gyors növekedésű, egynyári pillangós, amely nagy mennyiségű nitrogén megkötésére képes.

A pillangós köztesnövények között az alexandriai here a legkevésbé hidegtűrő, tavaszra elfagy, biztosítva ezzel a megfelelő környezetet a következő kultúrnövény számára.

Erősségek: nitrogénkötés, talajjavítás, eróziócsökkentés, nyomelnyomás, gyors növekedés

6°C körüli hőmérsékleten 60 nap alatt kifejlődik, nitrogénkötése ekkor a leghatékonyabb. Ha hagyjuk növekedni, 120-140 kg/ha nitrogén kötésére képes, illetve kimagaslóan gátolja a nitrát kimosódást az egyéb pillangós zöldtrágyanövényekhez képest. Gyomelnyomó képességét szintén hasznosíthatjuk.

Maximális gyökerezési mélysége 15-20 cm, ez az elsődleges korlátozó tényező, amely akadályozza a száraz fekvésű, főleg homoktalajokon történő termesztését. Esetleges legeltetése is kockázatos a sekély gyökerezés miatt, az állatok kitaposhatják.

Tisztán vagy intenzív perjefélékkel keverve, 1-3 cm mélységbe tavasszal és ősszel, áprilistól augusztusig egyaránt vethető. Augusztusi kedvező időjárás esetén gyorsan növekszik, nagy zöldtömeget hoz létre, majd hideg tél esetén elfagy, tehát rendkívül ideális köztesnövény. 9-16 kg/ha vetőmagmennyiséget alkalmazunk sorvetés esetén, melyet gabonavetőgéppel végezhetünk.

16-22 kg/ha vetőmagot használjunk szórva vetés esetén. Amennyiben őszi takarónövényként vetjük, a tél folyamán -7°C-os hőmérsékletnél kifagy. Ellenkező esetben tavasszal glifozáttal terminálhatjuk.

Kedveli a gyengén lúgos, agyagos talajokat, a homoktalajok kivételével bárhol megterem. A szikes – enyhén szikes körülményeket jobban viseli, mint a lucerna és a réti here. Foszfor- és bórhiányos talajban nehezen fejlődik, ez mintegy indikátora is lehet talajaink ellátottságának e tápelemek tekintetében.

Vetési idő: III. 25.–IV. 31. VIII. 10.–VIII. 31.

Vetési idő: III. 25.–IV. 31. VIII. 10.–VIII. 31.

Vetőmagszükséglet: 20-25 kg/ha

Talajtakarónak

Életciklus: egyéves

Magszám (1000/kg): 460

Magnorma (kg/ha): 10-12

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: magas

Tápanyagfeltárás: megfelelő

Szerves anyag növelése: gyenge

Gyomelnyomás: megfelelő

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: gyenge

Kifagyás (C): -7

BALTACIM

Csak az öntözetlen homoktalajokon lehet versenyben a lucernával, mert erőteljes gyökérzetével könnyebben eléri a mélyebb, kötött talajréteget. Tápértéke a lucernáéval azonos, kiválóan emészthető szarvasmarha- illetve juhtakarmány. Mészben gazdag, vékony termőréttegű, száraz kistajak pillangós szálastakarmánya. Kiváló ló- és szarvasmarha-takarmány. Legeltetve is hasznosítható, felfúvódást nem okoz, elviseli a tiprást, illetve a rágást is. A baltacím vetőmag tél- és fagyállósága, szárazságtűrése igen jó. Gyorsan sarjad úgy tavasszal, mint kaszálások után. Gazdaságosan 2-3 évig termeszthető.

Vetési idő: III. 10.–IV. 10.

Vetőmagszükséglet: 120–150 kg/ha

Talajtakarónak:

Életciklus: évelő

Magszám (1000/kg): 60

Magnorma (kg/ha): 25-30

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: közepes

Tápanyagfeltárás: jó

Szerves anyag növelése: megfelelő

Gyomelnyomás: megfelelő

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: megfelelő

Kifagyás (C): -20

BÍBORHERE

Az áttelelő egyéves pillangósvirágú szálastakarmány-növények közé tartozik. A korai gyors fejlődésű növényt tisztavetésben és őszi takarmánykeverékként zölden szarvasmarhákka és lovakka etetik. Gyors fejlődésű, rövid tenyész idejű, amely a többi pillangósokkhoz hasonlóan kiváló talajjavító, gazdagítja a talaj nitrogénkészletét, ezért helye van a zöldtrágya keverékekben.

A bíborhere egyéves áttelelő, pillangósvirágú szálas takarmánynövény, amely csapadékosabb viszonyok között olyan talajokon is termesztethető, ahol a lucerna és a vöröshere már nem.

A bíborherét a nitrogénben szegény, kissé száraz, kötött vagy laza löszön képződött talajokon és homoktalajokon érdemes termesztünk. Mészkedvelő, de mésztűrő növényként főleg a kalászosok jó előveteménye. Fő természetű tájai a Dunántúl és az Északi-középhegység.

A bíborhere jó előveteményei a korán lekerülő növények, mint például az őszi búza. A repcére nagyon oda kell figyelni, mert árvakelése gondokat okozhat a vetőmagcélú bíborhere termesztésben. Optimális vetésideje a tapasztalatok szerint augusztus 20-25. Ha túl korán vetjük, akkor túl fejlett állapotban megy a télbe, az állomány befülledhet, és már ősszel megjelenhet a lisztharmatfertőzés. Gabonasortávra vetjük, vetőmagnormája 19-20 kg/ha.

Az utóbbi időben terjednek a 15 cm-es sortávú gabonavetőgépek. Bíborherénél is javasolható a 15 cm-es vagy akár a dupla gabonasortáv. Ezzel az agrotechnikai fogással sokat tehetünk a lisztharmat korai fertőzése ellen. A vetésmélység 2 cm, nagyon fontos az egyenletes vetésmélység tartása. Ez főleg homokos, lazább talajon okozhat gondot. Ha vetőgépünkön nincs mélységátaroló kerék, a csoroszyás vetőelemek rugóerő terhelésén állíthatunk. A túl mély

vetés hatására a csírázás vontatottá válik. Az energiát vesztett, legyengült csíranövény később számos stresszhatásra rosszul reagál. A jó beállottság miatt fontos, hogy a növény szeptember végére 6-8 összetett levelet fejlesszen.

A magágy ideális előkészítő gépei a forgóboronák, kombinátorok, kompaktorok. Javasolt művelési mélység 15-18 cm. Az ideális körülményeket kötöttebb talajokon vetés után hengerezéssel érhetjük el. A gyűrűshenger szárazabb körülmények között is lehetővé teszi a rögmertes talajszerkezet elérését. A vetés előtti és utáni hengerezés kedvezően hat a csírázásra és a kelés egyenletességére. A helyes vetésidő, a megfelelő magágy, és az egyenletes vetésmélység a legfontosabb befolyásoló tényezői az egyöntetű kelésnek. A humin- és fulvosav alapú talajkondicionálók lerövidíthetik a csírázási időt.

A homogén bíborhere alapgyomirtása kockázatmentesen kivitelezhető a növény megfelelő fenológiai fázisa mellett. A heterogén, vontatott kelésű táblák gyomirtása gondokat vet fel, fitotoxikus tünetek jelentkeznek, a gyomnövények túl nagy mérete rontja a beavatkozás hatásfokát. A Pulsar 40S eseti engedéllyel szeptember második dekádjában a gyomok 4-6 leveles állapotánál kiválóan megoldja a gyomszabályozás, gyomirtás problémáját. Szárazabb évben, szántás nélküli gabonatarlóba vetett bíborherénél gyakran előfordul, hogy a csíráképes gabonamagok sok árvakelést eredményeznek. Ezek egy egyszerű, olcsó egyszikű gyomirtóval szépen kikapcsolhatók. A bíborhere tavasszal a sorok záródása után gyors fejlődésnek indul, gyomelnyomó képessége megfelelő. A tavasszal kelő egygyári gyomok közül a pipacs, ebszékfű, búzavirág jelenhetnek meg. Élő-alga kivonatot tartalmazó algaextraktum használatával az állomány számos élettani folyamata javul, pozitív hozadékként a lisztharmat fertőzése gazdasági kártétel alatt tartható.

A tápanyagpótlás kérdése kapcsán elmondható, hogy vetőmagcélú termesztésnél a nitrogén a növény felnyurgulását okozhatja, megdőlésével annak betakarítása nehézkessé válik. Általános tápanyagigénye vetőmagtermesztésnél 50 kg/ha N, 90 kg/ha P, 70 kg/ha K. A magágy előkészítés előtt a foszfort, káliumot teljes adagban kiadhatjuk, viszont a nitrogénnek csak a 40-50%-át. A többit tavasszal juttassuk ki fejtrágyaként, így elősegíthetjük az állomány sarjadzását, a sorok záródását. A növény nitrogényűjtő gyökérzete megköti a légköri nitrogént, ennek hatását az utóveteménynél fogjuk nagyra értékelni. A Rhizobium leguminosarum baktérium hatására a gyökérgümők már a növény 3-5 leveles állapotában kialakulnak.

A bíborhere virágzása május közepére, végére tehető. Összetett gombvirágzata alulról fölfelé nyílik. A bíborhere a többi herétől eltérően részben öntermékenyüléssel is termékenyülhet, de a megporzó rovarok a magkötést, a virágzatonkénti magszámot és a termést sokszorosára növelik. A legjobb magtermést akkor kapjuk, ha a virágzás teljes időszakában intenzív a rovarmegporzás. Egy hektár bíborhere méhcsalád-szükségletére általában 3 családot célszerű számítani. A méhek akácvirágzaskor is látogatják. Ha az akác rosszul sikerül (pl. idén), sokszor a bíborhere menti meg a családokat. Kissé meszes talajban mézel jól. Virágpor termelése jelentős. Méze víztiszta, halványsárga, kristályosan fehér, zsírszerű, zamata gyenge.

Főbb rovarkártevői a májusi cserebogár, a vetési bagolypille és a vörös here kártevői. A gyakorlati tapasztalatok alapján jelentős rovarkártételt a bíborhere ormányos okozhat. Az ormányos tojásait a zöld virágzatba rakja, a kikelt lárvák a virágot és a magkezdeményt rágják, védekezni bimbózás kezdetén lehet, méhkímélő, eseti engedélyes szerrel.

A bíborhere pergésre hajlamos kultúra. Jövedelmezőségét nagyban befolyásolja az aratás időpontja és a betakarítás minősége. A deszikálással elérhetjük az egyöntetű érést és a növény gyorsabb vízleadását. Érésgyorsításnál vigyázni kell a magtermés csíráképességére. Eseti engedéllyel használható szer, pl. a Solaris. Állományszárítás után kevesebb veszteséggel, jobb hatásfokkal és tisztábban tudunk dolgozni, ráadásul a betakarítás időpontja is tervezhetőbb. Az állományszárítás ideje akkor jön el, amikor a virágzat már megbarnult és a magvak 70%-a viaszérésben van. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a hüvelyes magok a virágtengelyről alulról fölfelé kézzel húzva könnyen leválnak. Az aratás ideje általában június közepe. A diquát-dibromid hatóanyag kivonása kapcsán gyakran felmerül a kétmenetes betakarítás. A bíbort rendre vágják, 2-3 napi száradás után szedik fel rendről és csépelik. A pergési veszteségek és a betakarítás szervezhetősége miatt az egymenetes betakarítás javasolt. A diquát-dibromidot közép és hosszú távon helyettesíteni kell más hatóanyaggal. Aratás előtt ellenőrizzük a pergési veszteséget, mert aratáskor összetéveszthető a kombájn általi szemvesztéssel, ami rossz gépbeállításokhoz vezethet. Üzemi termésátlag: 0,8-1,2 t/ha.

Az aprómagok megfelelő betakarításához szükséges az arató és cséplőgépek átszerelése. Az aprómag átszerelő készlet általában dörzsbetétből vagy gumi verőlécekből áll a kombájn gyári tartozékain kívül. Egy hagyományos, keresztdobos gép esetén a dobkosárba dörzsbetéteket szerelünk. A betétek műanyagból készülnek, cseréjük 4-5 évente szükséges. Az axiáldobos kombájnoknál toklászó és cséplőrostély takaró lemezekkel készülhetünk fel. Az ikerrotoros gépeknél szintén a toklászó lemezek behelyezése indokolt. Ezek a lemezek általában szériatartozékoknak számítanak. Ezek a lemezek általában szériatartozékainak számítanak. A legmodernebb gépeknél nagy segítség lehet az elektronikus vezérlésű áramlásszabályzás. Egy jó, gyommentes állomány betakarításánál a következő alapbeállítások javasolhatók, keresztdobos gép esetén: dobhézag (dob teljesen összehúzva), dobfordulat 1000/perc, szelelő fordulatszáma 500/perc, előrosta zárt, felsőrosta 5-6 mm, alsó rosta 3 mm. Természetesen az általánostól a különböző konstrukciók és géptípusok esetén, valamint az adott tábla viszonyai miatt eltérések adóhatnak. A finomhangolásnál általános szempont, hogy ne legyen törtszem és tiszta anyag kerüljön a magtartályba. Vetőmagtermesztésnél nagyon fontos a megfelelő víztartalom. A termést aratás után közvetlenül fedett helyen vékonyan (15-25 cm) ki kell teríteni, egy-két napig, naponta néhány alkalommal célszerű átforgatni. Így a rovarok nem pusztulnak bele, az elhullott rovarok tetemei nem szennyezik a termést. Jól át tud szellőzni, mielőtt a tisztító üzembe kerül az optimálisan 6-7% víztartalmú, sárga, tojásdad alakú mag. A vetőmag nem tartalmazhat nehezen tisztítható magvú idegen növényeket, arankát és szádot. Az útszéli zsászt, a vadsóska fajokat, a borzasbükkönyt és a vadrepcét a vetőmag felügyeleti szemle idején feljegyzik. Az erősen fertőzött foltokat a virágzás elején ki kell kaszálni. Ha a

gyomok összefüggő területen vannak, a táblát kizárhatják. Önmaga után 3-4 évig nem vethető, vetőmagtermesztésnél a korlátozás 3 évre és azonos fajú vagy rokon fajú növényekre terjed ki.

Összességében elmondható, hogy a bíborhere biztonsággal termelhető, jövedelmező növény, kiforrott termesztéstechnológiával. Takarmány- és vetőmagcélú termesztése szakmai szempontból indokolt. Kedveltségéhez hozzájárul, hogy 2018-tól egy-egy arányban elfogadják a zöldítésben (EFA-terület). Ebben az esetben növényvédő szerek nélkül kell termesztünk. Takarmánynövénynek virágzás előtt két hétig zölden takarmányozható. Frissen szarvasmarhák és lovak kedvelt takarmánya. Az augusztusi vetésű április végén, május elején, a tavaszi vetésű (március 15-30.) júniusban kaszálható. Takarmányozási jelentősége a klímaváltozással együtt hosszú távon valószínűleg növekedni fog, az extenzív viszonyok növénye lesz. Szénának önmagában nem alkalmas, mivel szára könnyen fásodik és nehezen szárítható. A herefélék közül viszont a legkorábban fejlődésnek és sarjadásnak induló növény. Takarmánycélú termesztésnél normája 20-25 kg/ha, vetés idő: 03.15-03.30., tápanyagigénye: 100 kg/ha N, 60 kg/ha P, 160 kg/ha K. A szálás fehérjenövény támogatási programban szerepel a bíborhere.

Vetési idő: VIII. 01.–VIII. 30.

Vetőmagszükséglet: 20-25 kg/ha

Talajtakarónak

Életciklus: áttelelő egyéves

Magszám (1000/kg): 330

Magnorma (kg/ha): 15-20

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: közepes

Tápanyagfeltárás: jó

Szerves anyag növelése: gyenge

Gyomelnyomás: megfelelő

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: megfelelő

Kifagyás (C): -15

CSICSERIBORSÓ

A csicseriborsó a hüvelyesek rendjének pillangósvirágúak családján belül a Papilionaceae alcsaládba tartozó, egyéves növény.

Kis-Ázsiában már kb. 8000 éve megtalálható volt, és innen terjedt el főleg a Földközi-tenger térségeibe és Indiába. Napjainkban már sok szubtrópusi vidéken termesztik. Európában, így Magyarországon is, azonban nincs túl nagy hagyománya. Humán étkezési célra és állati takarmányozásra egyaránt termesztett haszonnövény. Jellegzetes magja zölden, vagy akár szárazon fogyasztható, kiválóan alkalmas levesnek, köretnek, pörkölve pótkávének. A vegetáriánusok húspótlóként is használhatják. Több arab országban fontos népelelmezési cikk. Mint a pillangósoknak általában, a csicseriborsó magja is fehérjében gazdag, ezért kedvelt abraktakarmány. A zöld növény azonban nem etethető a mirigyszőrei által termelt magas alma- és oxálsav tartalma miatt.

Világszerte a génbankokban több mint 81 000 csicseriborsó fajta található (ICRISAT, 2013). Hazánkban jelenleg öt csicseriborsó fajta van bejegyezve a Nemzeti Fajtajegyzékbe.

Éghajlat és talajigény: A csicseriborsó a meleg, száraz klíma növénye. Hő-összeg igénye 1700-2500 OC. Szárazságtűrő fehérjenövény, csupán a kelés és a kezdeti fejlődés időszakában igényli a csapadékot. A könnyen felmelegedő, középkött és lazább szerkezetű, jó tápanyag szolgáltató talajokat szereti. Termeszthető barna erdőtalajon, humuszos homoktalajon és csernozjom típusú talajokon is. Ezeket figyelembe véve a csicseriborsó termesztése csak hazánk melegebb, szárazságra hajlamos területein ajánlható, ahol a fontosabb hüvelyes növényeink az aszály miatt bizonytalan termést adnak.

Elővetemény: A csicseriborsó az előveteményre nem igényes, azonban legjobb előveteményei a kalászosok. A hüvelyeseknél elfogadott hároméves vetésváltás megtartása szükséges. A talajban visszamaradó növényvédőszer-maradványokra érzékeny. A kalászos előveteményben alkalmazott aminopiramid hatóanyag valamint a kukoricatermesztésben használt mezotrion hatóanyag a következő évi csicseriborsó előállításra fitotoxikus hatású lehet.

Tápanyagigény: Közepes tápanyagellátottsági szintű talajokon a következő makroelem mennyiségeket igényli 1 tonna magtermés előállításához: N 37 kg/ha, P₂O₅ 10 kg/ha, K₂O 12 kg/ha. Erősebb, mélyre hatoló gyökérzete a talaj mélyebb rétegeiben lévő vizet és tápanyagot is hasznosítja.

Vetés: Idejét a talaj hőmérséklete határozza meg. A vetés mélységében (4-6 cm) a gyors és egyöntetű kelés érdekében 8-10 OC talajhőmérséklet szükséges. Hazánkban ez általában április első felére esik. A gyakorlatban vetéskor 30-36 cm sortávolságot alkalmaznak, de vethető 24 és 50 cm-re is. A vetendő csíraszám 450-500 000 csíra/ha, ez 200-220 kg/ha vetőmagszükségletet jelent, ezermagtömegtől és csírázási %-tól függően.

Növényápolás: Gyomosodásra a fejlődés kezdeti szakaszában érzékeny, lombzáródás után jól árnyékolja a talajt, az érés idején újból rossz árnyékoló. Gyomirtása: preemergensen az S-

metolaklor hatóanyagú Dual Gold 960EC 1,5 l/ha-os, a klorazon hatóanyagú Command 48 EC 0,2 l/ha-os dóziséval, vagy a linuron hatóanyagú Afalon Dispersion 2 l/ha-os dóziséval. Postemergensen csak szuper-szelektív gyomirtó készítmények használhatóak (propaquizafop, fluazip-P-butil, kletodim, cikloxidim hatóanyag) az engedélyokiratban meghatározott dózisokban. Amennyiben a gyomirtószer hatásának a kifejtéséhez szükséges úgynevezett bemosó csapadék hiányzik, vagy erős gyomosodás lép fel a tenyészidőszak alatt, akkor sorközművelő eszközt kell használni.

A csicseriborsónak nincs jelentős kártevője, mivel a növény mirigyszőrei által termelt alma- és oxálsav megvédi azokatól. Az újabban megjelent gyapottok-bagolylepke (*Helicoverpa armigera*) azonban károsíthatja. A borsózsizsik sem támadja meg, így a betakarítás utáni zsisziktelenítés nem szükséges. Betegségei közül a fusariumos hervadás (*Fusarium* spp), valamint az *Ascochyta* rabiei okozta aszkohítás szár- és levélfoltosság a jelentősebb.

Betakarítás: A csicseriborsó szára szilárd, megdőlésre nem hajlamos, valamint a hüvelyek túlérésben sem nyílnak fel, ezért a magvak „összeérése” megvárható.

Bori

Állami elismerés éve: 2004

Világosbarna maghéjszínű, lilásrózsaszín virágú. Lombja világoszöld, levélkéi kisméretűek. Kiváló termőképességű fajta, ezermagtömege 120-130 g. A mag alakja bagolyfejhez hasonló. A növény magassága a virágzás kezdetén cca.45 cm.

Hervadásos megbetegedéssel szemben a szántóföldi rezisztenciája jó.

Szárzasságtűrő, étkezésre és takarmányozásra alkalmas. Magtermése 21-22% fehérjét, 55-56% szénhidrátot tartalmaz. A hektáronkénti magtermése 2-3 tonna. betakarításkor nem pereg.

A gyomosodást megakadályozhatjuk, ha a fiatal állományt kétszer megkultivátorozzuk és egyszer a sorokat megkapáljuk. Ezt követően a lombzat fejlődése erős, a talajt leárnyékolja, az állomány betakarításig gyommentes marad. Amennyiben a vetést március második felében, de legkésőbb április első napjaiban elvégezzük, a betakarítás július végére, augusztus elejére várható. A növény nem dől meg, kombájnnal aratható.

Katalin

Állami elismerés éve: 2018.

A virág színe lilás rózsaszín, magja közepes nagyságú, maghéjszíne fekete, ezermagtömege évjárattól függően: 230-250 g. A mag alakja szögletes. A hüvelytermésben többnyire két mag fejlődik. Virágzás ideje közepes és az érés korai. A növény magassága virágzáskor 65-70 cm.

Szárazságtűrő, étkezésre és takarmányozásra alkalmas magtermése 21-22 % fehérjét. 55-56 % szénhidrátot tartalmaz. A hektáronkénti magtermése 2-3 tonna. Betakarításkor nem pereg.

A gyomosodást megakadályozhatjuk, ha a fiatal állományt kétszer megkultivátorozzuk és egyszer a sorokat megkapáljuk. Ezt követően a lombzat fejlődése erős, a talajt leárnyékolja, az állomány betakarításig gyommentes marad. Amennyiben a vetést március második felében, de legkésőbb április első napjaiban elvégeztük, a betakarítás július végére, augusztus elejére várható. A növény nem dől meg, kombájnnal aratható.

Boglárka

Állami elismerés éve: 2006

Fehér virágú, nagy magvú, világos maghéjszínű, ezermag tömege évjáráttól függően:360-400g

A mag alakja a kerekőtől a szögletesig változó. A hüvelytermésben két mag fejlődik. Virágzás ideje közepes és az érés is közepes. A növény magassága a virágzáskor 70 cm.

Optimális feltételek között kisparcellás kísérletekben, illetve szaporításokban 1 hektáros területen 3 tonna termést ad. Nagyobb méretű táblán jó, vagy közepes minőségű talajon ennek 70%-a realizálható.

Biogazdálkodásban igen jól illeszkedő növény, mivel a kártevő nem támadja meg, gyomirtása pedig kétszeri kultivátorozással és kevés kézimunkával megoldható.

CSILLAGFÜRT

A növény finom jellegű. Szára 50-80 cm magas, mereven felálló, fiatal korban dudva, később elfásodó, szilárd, erős.

A főtengelelyből 3-6 elsőrendű oldalhajtást fejleszt. Időjárástól és tápanyag viszonyoktól függően másod-, harmadrendű hajtásokat, s ezeken termést is hozhat (emeletek). Levele tenyeresen összetett. A levélkék fordított tojásdad alakúak, színük középzöld. A virágok a fajra jellemző fürtvirágzatban helyezkednek el, színük kékesfehér. A hüvely egyenes alakú, zárt, a virágzati tengelyről nehezen törik le, 3-6 magvú. A mag közepes nagyságú, lekerekítetten szögletes, oldalai teltek, csontszínűek.

Ezermagtömege:320-370 g

Nyersfehérjetartalma: 35-38%

Össz-alkaloid tartalma: 0,03-0,08%.

A gyenge termékenységű savanyú talajok takarmánynövénye. Nagy fehérjetartalmú, kettős hasznosítású fajta (abrak, vagy zöldtakarmány).

Termesztéséhez széles határok között választható ki megfelelő talaj. Közepes tápanyagigényű, intenzívebb típusú, igen jól alkalmazkodik a különböző fizikai talajféleségekhez.

Rövidebb tenyész ideje révén a magasabban fekvő északi tájakon is biztonsággal termeszthető. A legfontosabb kórokozókval szemben (fuzáriumos hervadás, barna levél- és hüvelyfoltosság) szántóföldi körülmények között nem túl érzékeny, illetve toleráns.

Mélyen gyökerező, nagy nitrogén gyűjtésű (120-180 kg/ha) fajta.

Talajjavító, kiváló elővetemény.

Gépi betakarításra alkalmas.

Tenyész ideje 124-142 nap.

Potenciális termőképessége 4,5-5,0 t/ha mag, illetve 25-35 t/ha zöldtömeg

ajánlott vetőmag norma magtermesztés esetén 100-150 kg/ha, zöldtrágya vetésre 200 kg/ha

Vetési idő: III. 15.–IV. 15.

Vetőmagszükséglet: 120–140 kg/ha

Balkányi 23

Fehérvirágú csillagfürt (*Lupinus Albus*). Fajtaelismerés éve: 2005. Fajta tulajdonos: Bagoly István. Fajtafenntartó: Balkányi Vetőmag Kft.

Kettős hasznosítású keserű csillagfürt fajta. Fehérje tartalma a szójához hasonló, alkaloidamentesítés (kioldás) után a gazdasági haszonállatok takarmányozásában felhasználható. A standardokhoz képest a legnagyobb zöldhozamot adja, 20-25 cm-rel magasabb, mint a Vajai 1. N gyűjtő: kb. 90 kg/ha kötött nitrogénnel gazdagítja a talajt. A laza szerkezetű, savanyú kémhatású talajok nagy tömeget adó zöldtrágya növénye.

Ezermagtömege: 370 g. A virágok színe: rózsaszín.

2-3 emeletben képződnek a szemtermést adó hüvelyek, a teljes érés után sem pereg. Termesztése műtrágyázás nélkül is megvalósítható, szerény adagú makró elemek adagolását meghálálja. Kártevők a gyakorlatban nem károsítják, a görbüléssel szemben ellenálló. A tenyészidőszakban (ami 160 nap) vegyszeres lombvédelmet nem igényel. Zöldhüvelyes állapotban bedolgozva a hektáronkénti zöldtömeg: 35-40 tonna.

Ajánlott vetőmag norma zöldtrágya vetésre 200 kg/ha.

Agronómiai ajánlások: Tavaszi, fővetésű zöldtrágya (vetésidőtől függően) és annak bedolgozása után nyári-őszi vetésű növények termelhetők.

A másodvetést (augusztus 20-ig) csak akkor kezdjük el, amennyiben 8-12 mm csapadékot kapunk. Mindkét zöldtrágyázási módszerre érvényes az, hogy a bedolgozással meg kell várni a zöldhüvelyes állapotot.

Vetésnorma: magnak 55-150kg, zöldtrágyának 180-200kg

Butan (fehér-édes)

Vetésidő: tavaszi

Korai, nagyon édes fajta. 70-80 cm magas, rövid oldalhajtásokkal rendelkezik. Tenyész ideje 2-14 nappal rövidebb, mint más hagyományos fajtáké. Fusarium fajokkal szemben rezisztens.

Protein tartalom 32-37 %. Olajtartalom 10-12%.

3-4 cm vetésmélység, tő táv 24 cm.

Ezermag tömeg: 311 gr.

Vetés: március 10-április 10. között.

Vetőmag norma: 200-250 kg/ha

Karo (kék-keserű)

Vetésidő: tavaszi

Jellemző: kékvirágú

Nagy zöldtömeget adó, mélyre hatoló gyökerei révén talajlazító hatású csillagfűrt fajta.

Kiemelkedő nitrogényűjtéssel támogatja az utóveteményt. Magja általában 'keserű', magasabb alkaloid tartalmú.

Vetőmag norma: 100-150 kg/ha

Nelly (fehér édes)

Fehérvirágú édes csillagfűrt fajta

Állami elismerés éve: 1967

Botanikai jellemzői:

Fehérvirágú édes csillagfürt.

Rövidebb tenyészideje révén a magasabban fekvő északi tájakon is sikerrel termesztendő.

Savanyú talajok növénye, közepes tápanyagigényű. Termeszthetősége a jobb minőségű homoktalajoktól, a vályog talajokon keresztül, az agyagig terjed.

Szárazságtűrése jó.

Vetésidőre érzékeny, korai vetést igényel. Vetésidő magtermesztési céllal március április első napjai, zöldtömeg előállításához április második fele.

Hüvelyei nem pergők, gépi betakarításra kiválóan alkalmasak.

Tenyészideje 120-140 nap.

Potenciális termőképessége 4-5 t/ha mag, 30-35 t/ha zöldtömeg.

A mag fehérjetartalma 36-38%.

Állománysűrűség magtermesztési célra 120-130 kg/ha vetőmag, 380-420 e csíra/ ha. Zöldtömeg előállítása céljából 160-180 kg/ha vetőmag, 500-560 e csíra/ha.

Sortávolság: magtermesztés esetén 24-36 cm sortávolság, zöldtömeg előállításához 12 cm sortávolság javasolt.

Ezermagtömege 320-370 g.

Gazdasági értéke:

Levél- és hüvelyfoltosságra (*Pleiocheta setosa*) érzékeny és görbüléssel járó szárelhalásra (*Colletotrichum gleosporioides*, *C. acutatum*) fogékony.

Elsődlegesen abrakakarmány növény -magja minden előkezelés nélkül etethető- de magas tápértékű zöldtakarmány is, melyből jó minőségű szilázs készíthető.

Magja egyre nagyobb szerepet játszik -mint élelmiszer-alapanyag- a szója készítmények kiváltásában.

Az egyik legjobb nitrogénmegkötő növény, zöldtrágyázásban kiemelt szerepe van.

A növény finom jellegű. Szára 50-80 cm magas, mereven felálló, fiatal korban durva, később elfásodó, szilárd, erős. A főtengeletről 3-6 elsőrendű oldalhajtást fejleszt. Időjárástól és tápanyag viszonyoktól függően másod-, harmadrendű hajtásokat, s ezeken termést is hozhat (emeletek). Levele tenyeresen összetett. A levélkéik fordított tojásdad alakúak, színük középzöld. A virágok a fajra jellemző fürtvirágzatban helyezkednek el, színük kékesfehér. A hüvely egyenes alakú, zárt, a virágzati tengelyről nehezen törik le, 3-6 magvú. A mag közepes nagyságú, lekerekítetten szögletes, oldalai teltek, csontszínűek.

Ezermagtömege:320-370 g

Nyersfehérjetartalma: 35-38%

Összalkaloid tartalma: 0,03-0,08%.

Vajai 1

Kettős hasznosítású fajta: zöldtrágya és abraktakarmány.

A növény növekedési típusa indeterminált. A növény után, virágzás kezdetén és zöldéréskor egyaránt magas. A levél anticianós színeződése gyenge. A virág színe rózsaszín, a csónak hegye kékesfekete. A hüvely hosszú. A mag alapszíne rózsaszín, díszítettsége hiányzik, ezermagsúlya nagy. A virágzás kezdete és a zöldérés időpontja késői.

Teljesítményével a standard Vajai keserű fajtát csaknem minden vizsgált paraméterében meghaladta. Zöldtermésben a két év összevont terméseredménye alapján 9,1%-al termett többet a standardtól. Szárazanyag %-ban gyakorlatilag a standarddal azonos szintet produkált, míg gyökértömeg arányában 1,7%-kal múlta felül a standard Vajai keserű fajtát.

Növényállománya egészséges volt, vizsgálataink során kísérleteinkben betegségek fellépését sem a vizsgált, sem a standard fajtánál nem tapasztaltunk.

FACÉLIA

A közönséges facélia, mézontófü, Észak-Amerikából származó egyéves, nálunk dísznek ültetett vagy méhlegelőnek, zöldtakarmánynak és zöldtrágyának vetett növény. Az egész ország területén sikeresen termesztendő vetőmag, kivéve a zord fekvésű tájakon. A silány homok, a szivós kötött agyag és a szik kivételével mindenütt termesztendő. Legjobb előveteményei az istállótrágyázott kapás és rostnövények, vagy kapás utáni gabona. Legjobb, ha két kalászos közé vetjük a vetésforgóban.

Vetés zöldtrágyázási célra: június-szeptember, gabona-sortáv, aprómorzsás magágy

Vetőmag mennyiség: 15–18 kg/ha

Talajtakarónak:

Életciklus: egyéves

Magszám (1000/kg): 500

Magnorma (kg/ha): 10-12

Nitrogénkötés: nem

Talajlazítás: jó

Vízfelhasználás: alacsony

Tápanyagfeltárás: jó

Szerves anyag növelése: megfelelő

Gyomelnyomás: megfelelő

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: jó

Kifagyás (C): -4

Lilla

Piacvezető magyar fajta. Kiváló szárazságtűrés, jó gyomelnyomó-képesség jellemzi. Csökkenti a talajlakó kártevők, és kórokozók mennyiségét. Az egyik legbővebben mézélő növény.

Vetés zöldtrágyázási célra: június-szeptember, gabona-sortáv, aprómorzsás magágy

Vetőmagmennyiség: 20 kg/ha

FEHÉR HERÉ

Elsősorban mint a füveshere-keverékek fontos pillangós tagja jöhet számításba.

Zöldtermőképességét és beltartalmi értékmérő tulajdonságait (magas nyersfehérje tartalom, jó emészthetőség), valamint kiváló társuló képességét tekintve a szarvaskerep, a legelő típusú lucerna és egyéb herefélék mellett a legelterjedtebben alkalmazott pillangós komponens a gyeptelepítésekben.

A termesztett fehér herének elsősorban a mesterséges legelők és kaszálók takarmányként (széna, zöld etetés, szenázs) történő hasznosításában van jelentősége.

A fehér herés füvek keverékek a szárazabb klímájú területeken termesztetők jó eredménnyel. Tiszta telepítésben hozzájárulnak a talajerő fenntartásához az értékes tarló- és gyökérmaradványukkal, mikrobiális nitrogénkötésükkel, valamint zöldtrágyaként történő hasznosításukkal.

Vetési idő: III. 10.–III. 31.

Vetőmagszükséglet: 15 kg/ha

GÖRÖGSZÉNA

Elővetemény értéke a legigényesebb kultúrák által támasztott követelményeknek is megfelel, és a talaj szerkezetére gyakorolt pozitív hatása sem elhanyagolható tényező. Gabona után vetve, ősszel lesilózva, egy adott évben duplán hasznosíthatjuk területünket, emellett 15-32 tonna zöldhozamot takaríthatunk be hektáronként (az őszi csapadékmennyiségtől függően). Másodvetésű zöldtakarmányként frissen etetve, vagy szenázsként tartósítva elsősorban kérődzők takarmányozásában hasznosítható. Gyomirtást nem igényel! Kerülendő a szélsőséges erősen savanyú, könnyű szerkezetű homoktalaj.

Magas szénhidráttartalma miatt ellentétben a lucernával, önmagában is jól silózható. Önmagában is kiváló minőségű szilázst ad. Eredendően gyógynövény, minden növényi részében megtalálhatóak hatóanyagai, tőgygyulladás és az abból adódó termelés kiesés, valamint a gyógyszerköltség is megtakarítható. Másodvetésként 24,9 tonna zöldtömeget adott hektáronként.

Vetőmagnorma/ha: 75-80 kg

KOMLÓS LUCERNA

Egy-, esetleg két évig élő, elágazó szárú növény. Bokros növekedés jellemzi, ezen kívül kiváló takarmányértéke mellett, jól bírja a rágást és a taposást is. Száraz és üde fekvésű területeken magpergéssel képes fenntartani magát, mivel alacsonyra növekvő terméseit sem kaszálással, sem legeltetéssel nem lehet eltávolítani. Sárga gömbvirágzatán fejlődő hüvelyéből az 1-2 ovális, sárga mag könnyen kipereg. Néhol szívesen használják legelőkeverékbe, angolperjével és olaszperjével társítva. Fontos, hogy a talaj mészből gazdag legyen, ennek következtében indikátornövénynek is mondják.

Vetési idő: III. 10.–IV. 15., VIII. 15.–VIII. 31.

Vetőmagszükséglet: 15-20 kg/Ha

LUCERNA

A pillangósvirágú szálakarmány-növények közül nálunk a szántóföldön a lucerna termesztése a legfontosabb, amelyet elsősorban a kiváló termőképességének, a hosszú élettartamának és jó takarmányértékének köszönhet. A takarmánybázisban betöltött szerepén túl a lucerna (és minden évelő pillangós) felértékelődik a növénytermesztés rendszerében mint a talajt nitrogénben gazdagító növény. A lucerna gyökerén élő Rhizobium-baktériumok megkötik a légköri nitrogént, így ezzel biztosítják a lucerna N-igényének jelentős részét. Felértékelődik továbbá mint talajszerkezetet javító kultúra. Gyökérzete kiterjedt és mélyre hatoló.

A lucerna takarmányként történő hasznosítása sokirányú. Így szénakét, zöldként, szilázs és szenázs készítése után, valamint lisztnek és különféle pelletnek feldolgozva egyaránt lehetséges. Elsődleges hasznosítása a tömegtakarmány termelés.

Vetési idő: III. 10.–IV. 15. VIII. 10.–VIII. 25.

Vetőmagszükséglet: 15–25 kg/ha

Anna lucerna

Állami elismerés éve: 1989.

Az országos fajtakísérlet standard fajtája.

Szára magas, világoszöld színű Keresztmetszete négyszögletes. A levélkék hosszúkás ovális alakúak, enyhén fogazott szélűek

A színük világoszöld. A virágzata sötétlila és kékszínű. Ezermagtömege:2,2-2,4 gr.

A kisparcellás állami kísérletekben a 30 és 40 naponkénti kaszálási forduló átlagában a legjobb termőképességű minősített fajták szárazanyaghozamát érte el. A virágzás ideje korai. A tavaszi és a kaszálások utáni sarjadási üteme gyors. A szárszilárdsága megfelelő, a finom szár ellenére megdőlésre csak a kaszálások megkésése esetén hajlamos. Hosszú élettartamú, ugyanis a kísérlet 4. évében ez a fajta adta a legtöbb szárazanyagtermést. A fertőző hervadással (*Verticillium albo-astrum*, *Fusarium* spp.) szembeni szántóföldi rezisztenciája jó.

A fajta az ország minden területén termelhető, az intenzív termesztési feltételeket nagy terméssel honorálja.

Kiváló termőképessége megfelelő tápanyagellátottsági szinten realizálható. A köztermesztésben lévő fajtákhoz képest korábban kaszálható, ezáltal lassúbb fajtákkal társítva a gazdaságokban az optimális kaszálási időszak megnyújtható. Egyéb termesztési tulajdonságai a többi minősített fajtáéval azonos.

Danubia

Zöldtakarmánynak és zöldtrágyának is kiváló. Kitűnő szerves anyagpótló.

A talajjal szemben nem igényes, de a legtöbb zöldhozamot a jó kultúr állapotú, középkött talajokon adja, mérsékelten mérszigényes,6 pH-ig még jól díszlik. Éghajlatigényének a hazai viszonyok általában kedvezőek, de nagy zöldtömeget a Dunántúlon és Észak-Magyarországon ad.

Hosszúnappalos, ezért az augusztusi vetés nagyobb zöldtömeget ad.

Helye a vetésforgóban: Legjobb előveteménye (főleg másodvetésben) a korán lekerülő kalászos (esetleg őszi takarmánykeverék), utána tavaszt célszerű vetni.

Talaj előkészítés, vetés: A vetéshez, mint minden aprómag, tömörített 10 cm-es aprómorzsás magágyat igényel. Fővetésben március 10 - április 15. másodvetésben június 1 - szeptember közepe között javasolt vetni (augusztus 15. után általában áttelelésre vethető). A későbbi vetés kisebb hiba, mint a rosszabb talajba történő. Sortávolság 12cm, vetésmélység 1-2 cm (laza talajon 3 cm), vetendő csíraszám 2,2 millió/ha (ezermagtömeg 4-6 g), vetőmagszükséglet 10-16kg/ha. Vetés előtt és után hengerezni célszerű.

Tápanyag-igény: Másodvetésben a zöldtömeg növelése érdekében célszerű 60-80 kg/ha N műtrágyát kijuttatni, ami növeli a fehérjetartalmat és késlelteti a virágzás kezdetét. 1 t termés tápanyagigénye 2,5 kg nitrogén-, 1,2 kg foszfor- és 3,5 kg kálium-hatóanyag hektáronként.

Károsítók, ápolás, betegségei: Fodros mozaikosodás, baktériumos fekete erűség, fehérpenészes tőszáradás.

Kártevői: Repcebolha, repcedarázs, bagolylepke lárva, levéltetvek, maghozóban: repcefénybogár, repcebecő-ormányos. Másodvetésben a kemikália használat csak végszükség esetén lehet indokolt.

Betakarítás: Zöldhozama 30-50 t/ha, ami a vetés után 60-70 nappal etethető. Zöldetetésre, legeltetve, silózva, zöldtrágyaként hasznosítható, áttelelő fajtái (pl. Emerald) tavasszal egyszer kaszálhatók.

Etethető a virágzás kezdetéig, alászántani is ebben a fejlettségben kell.

Eride

Az Eride a kék- és tarkavirágú lucerna tulajdonságait magában hordozó, magyar nemesítésű lucernafajta. Perzisztenciája jobb, mint a kékvirágú lucernafajtáké, mert több benne a tarka virágú lucerna. Jellegzetes tulajdonsága, hogy főgyökérzete és mellégyökérzete nehezen elkülöníthető, a kék lucernáénál kevésbé hatol mélyre, az elágazások erőteljesebbek és nagyobb számúak. Erős gyökérzete miatt sekély termőrétegű, meszes talajokon is jól termeszthető.

A levélzet színe sötét zöld. Jellegzetessége, hogy a középső levélke hosszabb és keskenyebb, mint a többi lucerna fajtáé. A levél-szár arány meghaladja az 50%-ot.

Virágzása május második felében megkezdődik. A virágszíne a fehér, a füst, a zöldes-sárga, a kék és a lila bármely árnyalatában előfordulhat. Magtermő képessége jó, augusztus elején betakarítható.

A legtöbb gombás betegséggel szemben toleráns. Metionin tartalma igen magas, ami kimagasló beltartalmat eredményez.

jó magtermő képesség, kiváló takarmányérték, kora tavaszi vetés, egészséges.

Ajánlott vetőmag mennyiség: 20-25 kg/ha

Vetés idő: március vagy augusztus

Vetés mélység: 2-3 cm

Magtermőképesség: 300 kg/ha

Öntözés: a második növendéktől ajánlott

Exelle

Élettartam: 4 - 5 év

Nyugalmi stádium: rövid

Fehérje koncentráció: 19,5%

Száraz széna beltartalom: kiváló

Emészthető rosttartalom: magas Betegségekkel szembeni tolerancia: magas

Kiváló téltűrés, felálló szárú. Szár vékony, de stabilan álló. Nagy tömegű, N- termelő gyökérzet. Kezdeti fejlődés, tél után erőteljes. A Vegetáció tavaszi indulása: Április A Vágást követően sarjadása korai és erőteljes, rövid időn belül újra vágható

Gyors szénaszáradás, egészséges, nagy tömegű biomassza.

Kiemelkedő fehérjetartalom, ízletes, vékony szálú takarmány.

Levéltartás nagyon jó. Levél- szár arány kiváló. Minőségi fehérjetartalom, egészséges, nagy mennyiségű fehérjetakarmány.

Termés mutatók: Betakarított termés mennyiség: 62% Tavasz 32% Nyáron és Ősszel

Hasznosítás: száraz szalma, szenázs, zöld takarmány, pellet alapanyag.

Javasolt vetőmag mennyiség: Vetett magmennyiség: 25 kg/ha (talajállapottól függően)

Fűfélékkel keverve vegyes állományban vagy mono vetéssel is vethető.

Optimális talaj ph 6,5.

A vetés évében hagyjuk virágozni.

Express

Az Expressz lucerna nem véletlenül kapta a nevét. Minősítésekor - 1991.-ben - nem volt olyan különleges fajta az akkor 18 minősített fajtát tartalmazó választékban, amely olyan gyorsan regenerálódott volna vágás után, mint az Expressz.

A nálunk szokásos 40 napos vágási fordulóval szemben akár 25 naponként is kaszálható ez a fajta, amely megnyitotta az OMMI intenzív lucernafajták kategóriáját.

Az Expressz intenzív, gyors növekedésű fajta. 30 napos vágási fordulóban felülmúlta a kísérleti standard fajtákat szénatermésben 3 év átlagában. Sarjadzó képessége igen jó, a kaszálás utáni növekedése gyors, a szárszilárdsága, a tőállománya a 3. 4. termőévben is jó. Gyakori kaszálások esetén sem ritkul ki.

Az OMMI az Expressz lucerna fajta állami elismerését javasoló előterjesztésében a következőt írta:

""gyors növekedésű, igen gyorsan sarjadzó, perzisztens fajtajelölt. Szárszilárdsága jó, szárazanyag termése kiváló, zöldtermése a meglévő minősített fajtákéval azonos".

Ezen tulajdonságai ma is, amikor 40 fajta (2007.) szerepel az ÁE fajták listáján kedvelté teszik a gazdák körében.

Galaxy Max

Fehérjében gazdag takarmány. Magas hektáronkénti fehérjehozam. Nagyon jó emészthetőség.

Elit fajta melynek szelekciójában az emészthetőség volt a legfőbb szempont

Nyugalmi fázis: 4,5

Művelésben tarthatóság: legalább 4 év

Francia genetika

Talajtípus: gyommagoktól mentes és pH > 6

Felhasználási mód: széna, csomagolva

Tartósítás, szenázs, lucerna pellet

Gamma

Vetésidő: járó Jellemző: fagytűrő/kékvirágú, felálló típusú, bőtermő típus, nagyon jó szár/levél arány, erősen vegetatív típus, kiváló télállósággal, fusarium botritis rozsdára rezisztens.

22-24 napos vágási ciklusok, nagyon alacsony szaponin tartalom, 6-os dormancia.

Norma: 30-35 kg/ha

Gea

Magas takarmányozási értéket képvisel, különösen a fehérje tápértéke magas. Savanyú talajokon telepítése előtt kívánatos meszezni a talajt. Minden vágás után nagyon gyors újra növekedés. Nagyon korán indul fejlődésbe a tél után. Emészthető fehérjetartalma magas

Télállóság: kiváló

Erős gyökérzete miatt a nyári szárazság tűrése kiváló

Vágás: virágzás kezdeti szakaszában

Vetési időszak: február, március, április, szeptember

Vetésnorma: 25-40 kg/ha

Olasz nemesítés

Giulia

Felálló szárú, rusztikus fajta. Fűkeverékek alkotójaként is kiváló szalastakarmány. Szaponin tartalma alacsony. Magas tápértékű, zöld-, széna-, szenázs vagy szilázs takarmány. Szénájában optimális a levél/szár arány. Feldolgozva jól emészthető szerves anyag, magas karotin tartalommal. Kiváló sarjadzási hajlamú. 4-5 évig kaszálható. Erős gyökérrendszernek köszönhetően jól tolerálja a korai őszi fagyokat, illetve a szárazságot. Még őszi folyamán, lehetővé válik a legújabb hajtások begyűjtése

Vetési Javaslatok: Kora tavaszi hónapokban március elejétől április végéig, valamint kellő csapadékellátás vagy öntözés esetén augusztus közepétől szeptember első dekádjának végéig vethető.

A vetéskori optimális hőmérséklet 15 °C feletti érték, amikor robbanásszerű, egyenletes kelés várható.

A csírázás megindulásához a mag tömegének megfelelő 127–133%-os vízfelvételre, gyommentes talajra van szükség.

Lucernavetés vetőmagszükséglet tavasszal vagy ősszel: 25-35 kg / ha Keverten 15-20 kg/ha lucernamag vethető 15-20 kg/ha csenkessel vagy egyéb fűfélével. Vetőmagmélység:1,5–3cm

Tápanyag szükséglet a vetés időpontjában talajtípustól függően: 30–40 kg/ha N-hatóanyag, 130–150 kg/ha P₂O₅, 80–120 kg/ha K₂O

Önmaga után csak annyi év elteltével javasolt újra telepíteni, amennyi ideig a területet e növényfajjal hasznosították. Télálló lucerna.

Hunor-40

Állami elismerés éve: 1989

Botanikai jellemzői:

Jó állóképességű, kedvező szár-levél arányú fajta.

Kezdeti fejlődése gyors.

Még extenzív viszonyok között is jó termőképességű és kiváló magkötő képességgel rendelkezik.

A növény növekedési típusa felálló, növénymagassága közepes.

Szára világoszöld, antociános.

Levélszíne középzöld, levéllemez széle fogazott, alakja elliptikus.

Virág színe világoslila, sötétkék, de fehér is előfordul.

Vetésidője április eleje-közepe vagy augusztus vége.

Szármagassága 70-80 cm.

Sortávolsága 12 cm.

Állományűrűsége 6-8 millió csíra/ha.

Szénahozam 12-14 t/ha évente.

Szárazanyag-hozama 13-14 t/ha/év.

Fehérjetartalom 22-24%.

Ezermagtömege 2,0-2,4 g.

Gazdasági értéke:

Szárazságtűrése jó, tél- és fagyállósága igen jó.

Évelő pillangós szalastakarmányként hasznosítható.

Az ország egész területén eredményesen termesztethető, a humuszos homoktalajokhoz kifejezetten jól alkalmazkodik.

Hervadásos betegségekkel szembeni ellenálló képessége jó.

Öntözési reakciója kiváló.

Lilly lucerna

Állami elismerés éve: 1986

Felálló bokorformát mutató takarmány lucerna. Szára közepesen vastag, világoszöld színű. Levélkéi hosszúkás ovális alakúak, a felső részen fogazott, világoszöld színű. A rajzolat erőssége közepes. A levélke gyengén szőrözött. Hosszú, közepesen tömött virágzata van. Virágzási ideje közepes. A virág színe a kék különböző árnyalatai. A populációban füstszínű virágszirmú egyedek 30-33%-ban, tarka virágúak 5-8%-ban fordulnak elő. Ezermagtömege: 2,2-2,4g

Közepesen gyorsfejlődésű, gyakran kaszálható, hosszú élettartamú fajta. Tavasszal és a kaszálások után igen jól sarjad. 4 év alatt 28 és 35 naponkénti kaszálás átlagában többet termelt, mint a minősített fajták. Szárszilárdsága megfelelő, megdőlésre csak a kaszálási idő megkésése esetén hajlamos. Fertőző hervadással szembeni szántóföldi rezisztenciája, tél és fagyállósága kiváló.

A fajta elsősorban intenzív termesztési körülmények között, megfelelő tápanyagellátással érhet el nagy termést. Ugyanakkor kiemelkedő alkalmazkodási-képességének köszönhetően gyengébb termőképességű homoktalajokon is jó eredménnyel termelhető. Ebben az esetben az alaptrágya és az évenkénti fejtrágyázás meghatározó.

Olimpia

Magyar nemesítésű tarkavirágú típusú fajhibrid lucerna fajta. Genotípusában hordozza a Svéd lucerna - Szinonim név: Sarlós-, vagy Sárkerep lucerna - (*Medicago falcata*) kedvező tulajdonságait is. Állami elismerése: 2006. Növényfajta-oltalom megadásának éve: 2006. Közepes-magas növénymagasságú, felálló növekedési formájú, vékony szárú, leveles típusú, túlnyomóan kékvirágú (tarkavirágú, sárga- és fehérvirágú növények is előfordulnak a fajta-populációban) lucernafajta.

Kiváló fehérjehozamú fajta. Szárazanyag termése a hivatalos kísérletekben 4 év alatt összesen: zöldtermés 61,9 t/ha (15,5 t/ha/év szárazanyag). Fehérje termése a vizsgált 4 évben összesen: 12,4 t/ha (3,6 t/ha/év). Magas fehérje- tartalmú (23 %). Télállósága, szárazságtűrése kiváló. Maghozama jó. A felszínhez közel dúsan elágazó és egyben mélyre hatoló gyökérzete révén nagyon jól hasznosítja a talaj kisebb tápanyag- és vízkészletét is. Nemesítése savanyú, gyenge

termékenyséű homok- és erdőtalajokon folyt, ezért alkalmas ilyen talajokon történő eredményes termesztésre is. Kiválóan alkalmas ökológiai gazdálkodásra, biotermék előállítására.

Termesztése gyenge termékenyséű homoktalajokon, erdőtalajokon és lejtős, erodált, sekély termőrétegű és savanyú talajokon is eredményes. Savanyú kémhatású talajokon javasolt a telepítés (vetés) előtt legalább 2 t/ha mészkőpor, vagy savanyú Mg-hiányos homokon önporló dolomit kiszórása. Jó termékenyséű és kötött talajokon is versenyképes, nagy- és jó minőségű termést adó fajta. Megfelelő agrotechnikával képes 5-6 éves élettartamra.

Az Olimpia lucernafajta tavaszi tiszta telepítése javasolt. Tavaszi telepítés biztonsága a csapadék nagyobb valószínűsége miatt jobb.

Nyárvégi telepítés előnye a következő évi nagyobb termés és a gyomosodás is kisebb kockázatot jelent. Ennek ellenére csak akkor válasszuk a nyárvégi telepítést, ha a keléshez szükséges nedvességet biztosítani tudjuk a talajban (vízmegőrző talajművelés, öntözés).

Önmagában történő (tiszta) telepítés esetén nemcsak a telepítés biztonsága, de a lucerna várható termése is növelhető. A lucerna tiszta telepítése általánosan javasolható nemcsak nyárvégi, de tavaszi telepítésben is. Vetési paraméterek: vetőmagmennyiség 20 kg/ha (10 millió csíra), vetésmélység 1,5- 2 cm, gabona sortávolságra (12-15 cm).

Plato

Vetésidő: járó

Intenzív, kékvirágú. Magas fehérjehozam, kiváló minőségű szenázs. Jó minőségű, mély termőrétegű. Megfelelő vízháztartású talajokon természetű sikerrel. Gyökérzete mélyre hatoló, ezért szárazságtűrése kiváló. Nagy tömegű, és igen értékes, fehérjékben gazdag takarmányt nyújt.

Norma: 30-35 kg/ha

Rachel

Agronómiai jellemzők Gyors sarjadó képesség. Rövid nyugalmi stádium. Korai tavaszi vegetáció indulás. Felálló szár, mélyre hatoló gyökérzet. Kék színű virágzat, nagy biomassza tömeg. Kiemelkedő hozam, magas fehérjetartalom. Gyorsan száradó, vékony szálú széna, kiváló pellet és takarmány alapanyag.

Állomány élettartama: 4-5 év.

Kis testű kérődzők takarmányozására is kiválóan alkalmas.

Vetési javaslat Magas természeti értékkel bíró mezőgazdasági területek, túzok védelemi programba, AKG-ba bevont, pillangós takarmánytermesztésre alkalmas területek.

Előnyök Tavaszi vetést követően már ugyanabban az évben, őszi vetést követően a második évtől egy termesztési cikluson belül több alkalommal kaszálható. Állománya fűfélékkel keverve és önállóan vetve is nagy hozamú. Szénájában a levél és a szár aránya takarmányozási szempontból nagyon kedvező. A letermelhető fehérje hozam kiemelkedő egységnyi területen.

Fehérjetartalom: kiemelkedő

Takarmány beltartalom: kiváló

Lignocellulóz-tartalom: alacsony

Széna száradás ideje: rövid

A javasolt vetőmag mennyisége: 25 kg/ha A vetés évében az első virágzást követően vágható.

Szarvasi AS1

Középvastag szárú, jó szár-levél arányú, levélzete középzöld színű. Magyar nemesítés, kiváló takarmányalapanyag. Virágzata középplila és lila árnyalatú, közepesnél erőteljesebb fejlődésű. Csigák 2-3 kanyarulatúak, 6-8 magot tartalmaznak.

Ezermag súlya: 2 – 2,2 g

Kaszálás után gyorsan sarjadzik. Szántóföldi perzisztenciája kiváló. Öntözött, intenzív körülmények között 4 évig, extenzív körülmények között 5-6 évig termesztethető. Fagyállósága jó, szárazságtűrő.

35-40 napos kaszálási fordulóiban ad legtöbb szárazanyagtermést.

Fehérje termése a virágzás kezdetén, kékbimbós fejlettségben való betakarításkor a legtöbb.

Vetőmag norma: 20-25 kg/ha

Szarvasi AS3

Középvastag, kissé antociános szárú, megdőlésre kevésbé hajlamos. Levele középzöld, hosszúkás, kissé recés. Virágja: kék és lila vegyes árnyalatú színei alkotják többségben, de megtalálhatóak a fehér és szürkés színű virágok is.

Nyugalmi (dormancia) fázis : 4-5

Csiga 3-4 kanyarulatú, 8-10 mag található benne. Ezermagsúly: 2,1 - 2,3 g

Főleg extenzív körülmények között termesztethető kíméletes kaszálással akár 7 évig is 40 napos kaszálási fordulót használva az ország egész területén. Kaszálás után gyorsan regenerálódik. Szárazságtűrő.

Fusariummal és Verticilliummal szembeni rezisztenciája kiváló. Intenzív hasznosításra is alkalmas. Téli fagyállósága jó.

Vetőmag norma: 20-25 kg/ha

Szarvasi Kinga

Állami elismerés éve: 2006

A Magyar Szabadalmi Hivatal által 2006-ban növényi fajta oltalomban részesült.

Szára közepesen magas, a levélké alakja ovális, világoszöld színű. Virágzata kékszínű. Perzisztens fajta. Az élettartama alatt az egyes évek, egy-egy adott éven belül a növedékek termése kiegyenlített. Hosszú élettartamú, a negyedik-ötödik évben is beállt állományú. Jó szántóföldi rezisztenciájú.

Kiváló magtermő-képességű fajta.

Az Országos Fajtakísérletben négy vizsgálati év összesített eredménye 63 t/ha szárazanyag termés, amelynek a fehérje %-a 20,3, a hektáronkénti fehérje termés 12,6 to volt. Kiemelkedő alkalmazkodóképességét bizonyítja, hogy információink szerint mind Szlovéniában, mind Törökországban, állami kísérletekben jó eredménnyel szerepelt.

Termesztése az ország minden területén sikeres lehet, és kedvező ökológiai feltételek mellett a hazai standard fajtáknál gyorsabb növekedésű és nagyobb termést ad. Tavasszal és a vágások után a standard fajtáknál gyorsabban nő, illetve korábban sarjad.

Szarvasi Mary

Állami elismerésének éve: 2006

A tavaszi fejlődése a standard fajtához képest gyorsabb. A vágások után a sarjadás 2-3 nap múlva megindul. Szára megdőlésre nem hajlamos, világoszöld színű. Leveli ovális alakúak, enyhén fogazott szélűek. A virágzata a kékszín különböző árnyalata, ettől eltérő szín jelentéktelen mennyiségben fordul elő.

A zöldtermése minden termőhelyen eléri, vagy meghaladja a standard fajtáét. A szárszilárdsága kiváló, ezért a vágás megkésése sem okoz minőségi romlást, mivel az állomány nem dől meg. A szálszilárdsága magtermesztés esetén is előnyös tulajdonság, mivel az álló növényen a mag egyenesen fejlődik és érik.. Hosszú élettartalmú, perzisztens fajta.

Hazánk minden területén termelhető. Gyenge tápanyag szolgáltató képességű talajokon a nagyobb mennyiségű alap és fejtrágyát, illetve öntözést meghálálja.

Tápió

A Tápiószelei 1 lucerna fajta tovább nemesített változata. 2008-ban kapott állami elismerést. Korai virágzású, erőteljes növekedésű, jó szár-levél arányú. Betegségekkel szemben igen nagymértékben rezisztens, fagytűrő képessége kiváló. Szárazságtűrő és akklimatizálódó fajta. Virágzata sötétkék, sötétibolya, kékvirágú lucernának is nevezik. Öntözött, intenzív körülmények között 4 évig, extenzív körülmények között 5-6 évig termeszthető. Széna és pellet készítésre is javasolt fajta.

Vetési időszak: szeptember - október ill. február vége – március eleje, időjárástól függően.

Javasolt vetésmennyiség: 20-22 kg / ha.

Tápiószelei 1

Köztermesztésben igen kedvelt, bevált régi lucernafajta. 5 – 6 évig állományban maradván is igen nagy zöldtermést hoz. 1967-ben kapott állami elismerést. Magyarország vetésterületének 1/3-át teszi ki. Betegségekkel szemben igen ellenálló, és a fagytűrő képessége is kiváló. Rendkívül akklimatizálódó fajta.

Gazdag karotin és fehérje tartalma, a fehérje nagy biológiai értéke, aminosav garnitúrája miatt jelentős szerepet tölt be a magas színvonalú takarmánybázis kialakításában.

Felálló bokorformát mutató takarmánylucerna. Virágzási ideje közepes. A populáció többnyire egyöntetű, a sötét ibolya virágszirmú egyedek 7-21 %-os, a tarka virágúak pedig 6-9 % gyakorisággal fordulnak elő.

Verko

Francia és német fajtákból Verticillium-ellenállóságra és nagy takarmánytermő-képességre szelektált fajta.

Magasszárú, felállóhabitusú, jó állóképességű fajta. A levél színe sötétzöld. A levélké alakja lándzsás tojásdad, fonákja gyengén szőrözött. Levél: szár aránya jó (43:57-48:52). A virág színe kétharmad-részt kék, egyharmad-részt lila, a világoskék-től a fehérig terjedő színskálával.

Ezermagtömege: 1,9-2,1g

Gyors fejlődésű. Az első két évben igen bőtermő. Verticillium rezisztens. Az intenzív feltételeket meghalálja. A legnagyobb magtermést produkáló hazai fajta. Sokéves átlagban magtermő képessége 20-25%-kal meghaladja a többi fajtáét. A fajtalistán szerepel, és az Európai Unió országaiban minősített vetőmagként forgalmazható.

Telepítéskor és a következő években műtrágyázása célszerű (évi 8,0-12,0 t/ha szénatermés eléréséhez). A műtrágya hatása mésztrágyázással fokozható. Fejtrágyázás: szükség szerint.

Vetőmag-norma: Takarmánytermesztésre: 15-20kg/ha, Magtermesztésre: 8-10 kg/ha

Viktória

Állami elismerés éve: 1994

A termesztési ciklusban mind a 30, mind a 40 naponkénti kaszálási rendszerben több szárazanyag termést adott, mint a standard fajták átlaga. Hozamkiegyenlítetttsége, szárszilárdsága, tél és fagyállósága jó.

A fajta szárazanyag termése a különböző termőhelyeken és években a kaszálások többségében több mint a standard fajták termésátlaga.

Az egyes években és a négyéves ciklus alatt elért szárazanyagtermés a kísérleti helyek átlagában mindkét kaszálási rendszerben meghaladja a standard fajták teljesítményét. A termesztési ciklusban a standardokhoz viszonyítva a 40 napos kaszálás mellett ért el jobb eredményt. Kaszálásonkénti és évenkénti hozamkiegyenlítetttsége jó, a 3. és 4. évben is többet termelt, mint a standardok. Állománya a 4. év végére kevésbé ritkul ki, mint a kontrol fajtáké.

Termesztése valamennyi lucerna termőterületére ajánlott, az intenzív termesztési feltételekre nagy terméssel reagál közepesen kötött és kötött talajokon egyaránt

ŐSZI BORSÓ

Arkta

Őszi vetésű mezei borsó elsősorban zöldtakarmány céljára, ideális összetevő gabona és hüvelyes keveréktakarmányok előállításához. Kiváló párosítást ad az Mv Talentum (őszi tritikálé) vagy az Mv Hópehely (őszi zab) keverékéhez. Az Arkta Európában az egyik legnépszerűbb cseh nemesítésű leveles típusú takarmányborsó fajta, mely kedvezőtlenebb körülmények közt is nagyon jó télállósággal bír. Virágának színe lila, magja sima felületű, barna pöttyös fekete köldökkel. Intenzív tavaszi fejlődésében hosszú szárán (150-180 cm), nagy zöldtömeget növeszt, szárazanyag-termésében magas fehérjetartalommal szinte minden termőhelyen. Betakarítása tavasszal, az elvirágzás után, a borsóhüvelyek megjelenésekor ideális, keverék vetés esetében ekkor már a tartónövény zöldtömege és annak összetétele is

megfelelő. Zöldtakarmány hozama kísérletek alapján 29-35 t/ha, magtermése tekintetében 6-7 t/ha-os termőképessége idehaza átlagosan 3,5-4,5 t/ha között alakul. Ezermagtömege alacsony (100-110 g), ezért vetőmagnormája 120-150 kg/ha, zöldtakarmány keverékben kb. 75 kg/ha. A vetés termőhelytől függően október közepétől javasolt. A meghatározó betegségekkel szemben jó ellenálló-képességgel rendelkezik. Oltalmazott fajta (EU).

Assas

Francia takarmányborsó.

Leveles típus – erős vegetatív növekedés, közép korai érés. Gabonával együtt vetendő (rozsa, tritikálé, zab), javasolt vetésnorma: 30-40kg/ha. Erős vegetatív fejlődés, fehérjében gazdag, jól illeszkedik más kultúrákhoz.

típus: leveles

érés: közepesen korai

magasság: magas

ezermagtömeg: 120-180 g (évjárattól függően)

virág színe: lila

Az Assas takarmányborsó önálló kultúraként is kiválóan termesztendő, erős vegetatív fejlődése általában a ciklus végére várható. Célszerű az Assas társítása valamilyen kalászos gabonafélével (pl. rozsa, tritikálé, zab). A gabonával történő társításkor betakarítható magként, illetve szilázsként egyaránt. Az Assas kiemelkedő mennyiségű és magas fehérjetartalmú zöldtömeget produkál, amely alkalmassá teszi, hogy kiváló és rostban gazdag takarmány készüljön belőle. Az ASSAS köztes vetésnek, zöldtrágyaként is kiválóan alkalmazható akár önállóan, akár más növénykultúrákkal keverve! Alkalmos mind őszi, mind tavaszi vetésre. Vetési normája önálló kultúraként 70-90 csíra/m², kalászos gabonával társítva 15-25 csíra/m², magkeverékként a keverési arányoknak megfelelően.

Aviron

Zöld magvú száraz kifejtőborsó étkezési, illetve takarmányozási célra. Nagyon jó télállóságú, kiváló szárállóságú és terméshozamú őszi vetésű fajta. Elővetemény hatása kiváló. Féllevélszerű típusú középérésű fajta. Kezdeti fejlődése gyors. A növények közép magasak (átlagosan 70-85 cm), virága fehér színű. Magja zöld, sima felületű, gömbölyű (kissé hengeres alakú).

Ezermagtömege közepes (170-190 g), a magok színének egyöntetűsége kiegyensúlyozott.

Betakarításkori állománymagassága várhatóan kb. 50-65 cm, szárállósága jó. Termőképessége kiváló, meghaladja a 6 t/ha-t, melyből a hazai klimatikus körülmények között átlagosan 4,0-5,5

t/ha realizálható. A 21-23% közötti nyersfehérje tartalma kiemelkedő hektáronkénti fehérjehozammal párosul. Takarmánykeverékek összeállításánál lényeges TIA, illetve TIU értékei az őszi borsók között az alacsony tartományba esnek.

Betegségekkel szemben általánosságban jó ellenálló-képességgel rendelkezik. Vetése termőhelytől függően október közepétől javasolt. A fajta alapvetően őszi életformájú, de kivételes esetekben kora tavasszal (februárban) történő vetése is lehetséges, amennyiben a talaj megfelelő.

Javasolt vetőmagnormája 1,0-1,1 millió csíra/ha, átlagosan 200 kg/ha. Oltalmazott fajta (EU).

Balltrap

Sárga magvú száraz kifejtőborsó étkezési, illetve takarmányozási célra. Nagy termőképességű, kiváló télállósággal és betegség toleranciával rendelkező őszi vetésű fajta. Elővetemény hatása kiváló. Féllevélkés típusú, középkorai fajta. Kezdeti fejlődése közepesen gyors.

Növénymagassága alacsony-közepes (70-76 cm), mely betakarításra 20-25%-ot veszít magasságából, szárállósága nagyon jó, virágszíne fehér. Magja sárga, sima felületű, gömbölyű (kissé hengeres alakú), színének egyöntetűsége kiegyensúlyozott. Ezermagtömege közepes (180-200 g). Termőképessége kiváló, meghaladja a 6 t/ha-t, melyből a hazai klimatikus körülmények között átlagosan 4,0-5,5 t/ha realizálható. Hektáronkénti fehérjehozama kiemelkedő. Takarmányozási szempontból jelentős, hogy a TIA, illetve TIU értékei az őszi borsók között az alacsony kategóriába sorolhatóak. Vetése termőhelytől függően október közepétől javasolt, hogy a tél beállta előtt a kedvező 4 cm-es növénymagasságot elérje az állomány. A fajta alapvetően őszi életformájú, de kivételes, esetekben kora tavasszal (februárban) történő vetése is lehetséges, amennyiben a talaj megfelelő.

Javasolt vetőmagnormája 1,0-1,1 millió csíra/ha, átlagosan 200 kg/ha.

Dexter

Középkorai tenyészdő, hosszan tartó virágzás nagy produktivitás- és nagyfokú termésstabilitás jellemzi. Közepesen magas növények, kiváló állóképességgel. Átlagosnál nagyobb ezerszemtömeg, sárga magszínű, fehérjében gazdag termés. Kórokozókkal szembeni kiváló tolerancia szint, kiemelkedően jó télállóság, biztonságosan termesztendő őszi fajta.

A DEXTER újdonság az őszi borsó termesztésben, hiszen kiváló termésstabilitású és nagyon jó télálló képességű - tehát jelentős kockázatoktól mentesen termesztendő - az őszi vetésekre egyértelműen alkalmas takarmányborsó fajta. Szemtermése a hasonló érés idejű tavaszi vetésű fajtákhoz képest legalább két héttel hamarabb betakarítható (megközelítően az őszi árpa aratás időszakában). Ezért korai és kiemelten fontos, értékes fehérjeforrás, mely a növények jó állóképességéből adódóan ütemesen és veszteségetől mentesen betakarítható.

A DEXTER az őszi borsókra jellemzően a tavaszi fajtákénál sokkal nagyobb produktivitás mellett, pergésre nem hajlamos hüvelyekkel, továbbá küllemi és beltartalmi adottságai révén piacos árumag termékkel jellemezhető.

A DEXTER a károsítókkal szembeni kiemelkedően jó ellenállóképessége az egyik meghatározó fajtajelleg, amely a nagyfokú termésstabilitás és a kiemelkedő produktivitás meghatározó alappillére.

Enduro

Sárga magvú száraz kifejtőborsó étkezési, illetve takarmányozási célra. Jó szárállóságú, bőtermő, könnyen termesztendő fajta. Kiváló elővetemény hatása közismert. Európában széles körben elterjedt, kiváló terméspotenciállal rendelkező, féllévélkés típusú, fehér virágszínű, korai-középkorai fajta. Télállósága jó, megbízható. Növényállománya gyors kezdeti fejlődésű, átlagosan 65-95 cm szármagasságot fejleszt, mely betakarításra kb. 50 cm-re esik vissza. Szárállósága jó. Magja sárga, sima felületű, gömbölyű, ezermagtömege közepesnek mondható (180-200 g). Terméshozama hazai üzemi körülmények között átlagosan 3,5-5,5 t/ha. Nyersfehérje-tartalma jellemzően 22- 23% között van. Vetése termőhelytől függően október közepétől, 1,0-1,1 millió csíra/ha tőszámmal, 5-6 cm-es egyenletes vetésmélységre javasolt. A fajta alapvetően őszi életformájú, de kivételesenekben kora tavasszal (februárban) történő vetése is lehetséges, amennyiben a talaj megfelelő. Átlagos vetőmagnorma 200 kg/ha. Oltalmazott fajta (EU).

James

Nagyobb termés és termésbiztonság, mint a tavaszi borsóknál. Kiváló állóképesség, veszteségektől mentes betakaríthatóság. Egészséges és élettanilag értékes takarmány-alapanyag: magas fehérjetartalom és fehérjetermés.

A JAMES őszi borsó az őszi vetésnek köszönhetően kiválóan hasznosítja a téli csapadékot. Tavasszal a jól beállt és problémamentesen áttelelt állományok korábban indulnak fejlődésnek, mint a tavaszi vetésű borsók, így a betakarítására is mintegy két héttel korábban kerülhet sor.

Aszályra hajlamos termőhelyeken kimagasló termőképessége révén hamar bevételt hoz, jelentős termés- és jövedelemtöbbletet biztosít a hagyományos takarmányborsóval szemben. Szemtermése élettanilag értékes fehérjeforrás, átlagos fehérjetartalma 22,8–23,8% körül alakul.

Közepes méretű magjai sárga magbelsővel és világos maghéjjal rendelkeznek, ezermagtömege rendszerint 170–180 gramm körül alakul. Emészthetősége jó, a magvak tripszininhibitor-aktivitása alacsony, ezért a JAMES megfelelő arányban hőkezelés nélkül etethető az abrakfogyasztó állatokkal.

Száraz szalmája begyűjtve értékes és kiváló szálastakarmány. A JAMES elővetemény-értéke kiváló, mert korán lekerül a termőföldről, amelyet felvehető nitrogénben gazdagít, és könnyen művelhetővé tesz.

Karolina

Állami elismerés éve: 2005.

Fehérvirágú, levélkés. Növénymagassága: 170-200 cm. A maghéj színe világos, magja fiatal korban édes, éretten étkezésre is alkalmas. Egy hüvelyben 5 -7 megtalálható. Magtermése hektáronként 2-4 tonna. Ezermagtömege 180-200 g.

Zöldtakarmányozás céljára rendszerint gabonával társítva vetik. A teljes virágzásban lévő növény még támasztónövényt is lekönyököl ezért ennek elkerülése érdekében legkésőbb június elején célszerű betakarítani.

Felhasználása: szilázs, szenázs formájában történik. Magtermését sertés, baromfi takarmányban mérsékelt mennyiségben etetik.

A vetésváltásba jól beilleszthető. Minden nem pillangós növénynek kiváló előveteménye, mert júliusban betakarítható, gyommentes, tápanyagban gazdag talajt hagy maga után.

Biogazdaságok sikeres növénye, mivel az abban engedélyezett tápanyag és növényvédőszerrel eredményesen termelhető.

Nany

Állami elismerés éve: 1994

170-200 cm magas, levele sötétzöld színű, szürkés márványozottsággal. Lila virágú, nagy zöldtömegű takarmánynövény. Hüvelye zöld színű, magja zöldesbarna, hüvelyenkénti magszám 7-8db. Ezermagtömege: 96-100g.

Zöldtakarmány és magtermesztés céljára javasolt. Jó szárszilárdságú, jó télállóságú fajta. Zöldtakarmánynak tisztán vagy gabonával, illetve más pillangósvirágú növényvel társítva vetik. A gyakorlatban a teljesvirágzási stádiumban való betakarítás vált be leginkább, amikor a nagy zöldtömeg magas fehérjetartalommal párosul.

Szilázs vagy szenázs formájában tárolják és etetik tejelőtehenekkel és juhokkal. A magtermése madáreleség, illetve mérsékelt mennyiségben sertés takarmányozásra is kiváló.

A szélsőséges talajok kivételével hazánkban mindenütt termeszthető.

A vetés ideje október közepétől március elejéig bármikor lehet, ha megfelelő magágyat tudunk készíteni. A vetésváltásba jól beilleszthető, fagyűrőképesége kiváló, de korai vetés -

szeptember - esetén a növény túl fejletten megy a télbe, amelynek következtében nő a fagyérzékenysége. A magkezdemények kialakulása idején lekönnyököl, majd a mag súlya alatt megdől, de ez a kombájnnal való betakarítást nem nehezíti, magja nem perreg.

NS Pionír

Minősítés éve 1992

Korai érésű, őszi vetésű borsó, abraknak, zöldtakarmánynak.

Szára nagyon hosszú, 150-160 cm. Május elején virágzik, virágai lilásrózsaszín színűek. A mag alakja kerek, színe barna, ezerszemtömege 90-110 g. Nagy tömegű, jó minőségű takarmányt szolgáltató fajta. 35-40 t/ha zöldtömeg, illetve 6,5-7,0 t/ha szárazanyag előállítására képes. Zöldtakarmánynak őszi vetésben önmagában és gabonával társítva vethető. Az egyik legkorábbi tavaszi zöldtakarmány. A vetőmag előállítása tavaszi vetésben történik. Magtermése 1,5-2,0 t/ha.

Vetési norma: 180-220 kg/ha

Szarvasi Alíz

Állami elismerés éve: 2006

Afila típusú, virága lilás rózsaszín, hüvelye keskeny, benne 5-7 darab magtalálható.

A bokrosodás idején kialakult hajtásszáma átlagosan 9. Színes maghéjszínű, magjának ezermagtömege évjárattól függően 118-128g. Megdőlésre való hajlama a levélkéshez viszonyítva jelentősebb kisebb.

Zölden etethető, szilázs, szenázs alapanyag, magja madáreleség és mérsékelt adagban takarmányozás céljára használható.

Energiatakarékos, szárazságtűrő, környezetkímélő, jó elővetemény. Ezek a tulajdonságok meghatározzák a vetésváltásban, a biogazdaságokban betölthető szerepét.

Vetési ideje október közepétől, amikor alkalmas magágy készíthető.

Száraz tél esetén a mag a földben áttelel, ha vetés után rövid időn belül beáll a hideg, akkor csíra állapotban is áttelel.

Fontos, hogy a korai vetés következtében ne legyen az állomány túl fejlett, mert akkor a fagyra érzékenyebb. 5-10 cm-es állomány -20C fokot is elvisel néhány napig hótakaró nélkül is.

Szarvasi Andrea

Állami elismerés éve: 2013

Afila típusú, virága fehéres, krémszínű. Világos maghéjszínű, magjának ezermagtömege évjárattól függően 140-160g. Hüvelye rövid, keskeny. Levél színe világos. Erős kacsai 180cm-es növényeket is hosszabb ideig állva tartja. Afila típusa miatt 10 nappal később könyököl le a virágzás végén, és a megdőlés is később következik be a levélkés típusához viszonyítva.

Zöldtermése szilázs, szenázs alapanyag, magtermése takarmányozásra alkalmas. Magtermése optimális körülmények között 3t/ha-t meghaladja. Nyersfehérje tartalma 22-23%. külföldi kísérlet szerint tojótúrók takarmányában 10%-ig felhasználható, madáreleségnek is megfelelő.

Optimális vetési ideje október 15. után. Ennél korábban nem célszerű vetni, mert az erősen fejlett növények fagyérzékenyek. Levéltetű és gombafertőzés elleni védekezés rendszerint szükséges. Kiváló elővetemény, mert gyommentes, tápanyagban gazdag talajt hagy maga után. A mag súlya alatt megdőlt állomány kombájnnal lassított menetben, a megdőlés irányában veszteségmentesen takarítgató be.

PANNON BÜKKÖNY

Tavaszi keveréktakarmánynak vetve, támasznövénytől a vetésidőtől függően június elejétől a végéig nagy tömegű zöldsakarmányt ad. Nitrogényűjtő képességénél fogva jó elővetemény.

A talaj iránt nem igényes, de termesztése a kötött és középötött vályogtalajokon a legsikeresebb.

A szárazságot erősen megsínylő vetőmag. Vetése általában zab támasznövénnyel történik, de eredményesen termeszthető tavaszi árpával is.

Vetőmagmennyiség: takarmánytermesztésre, talajtípustól függően, támasznövényből 50-70 kg/ha, tavaszi bükkönyből 90-100 kg/ha.

Vetésidője: március.

Jó vízháztartású-, és minőségű- talajokat kedveli.

tavaszi zab-, vagy búza támasznövénnyel vetik

Vetési idő: III. 01.–31.

Vetőmagszükséglet: 90–120 kg/ha vagy

Keverékben: tavaszi bükköny (80–100 kg) + zab (35–45 kg)"

Beta

pannon bükköny

Állami elismerés éve: 1967

Botanikai jellemzői:

A pannon bükköny a Kárpát-medencében őshonos, egyéves, áttelelő növényfaj.

Vetésideje szeptember közepe-október közepe.

Gabona sortávra, hektáronként 60-80 kg bükköny és 60-80 kg rozs vagy őszi búza támasztónövénnyel is vethető.

Szármagassága 80-120 cm.

Virága fehér színű.

A mag sötétszürke, feketén pettyezett, alakja kissé nyomott, szára gyengén szőrözött.

Zöldtakarmánynak május elején-közepén kaszálható.

Zöldtakarmány-keverékei:

Legány-féle keverék (pannon bükköny + őszi kalászos gabona+ bíbor here),

Landsbergi-keverék (pannon bükköny + kalászos gabona+ szálkás perje).

Magtermesztéshez az állomány kalászemelővel felszerelt kombájnnal takarítható be.

Ezermagtömege 40 g.

Gazdasági értéke:

Főként takarmányozásra használják.

Ízletes, jó étrendi hatású, értékes takarmánynövény.

Zölden és szénaként is etethető.

Fehérje- és keményítőtartalma magasabb, mint a szöszbükkönyé.

Évelő pillangós szalastakarmányként hasznosítható.

Kiemelkedő a hosszú élettartama, öt évig gazdaságosan termesztésben tartható.

PERZSA HERE

Egy éves, az üde termőhelyeket kedveli, tenyész ideje rövid, magába vagy rövid tenyész idejű perjékkel keverve vessük. A szélsőséges, gyenge termőhelyű adottságok között is talajjavító

hatású, a többi pillangóssal egyetemben. Takarmányozásra, legeltetve, és szénának is kiváló, jól bírja a taposást, gyorsan sarjad.

Vetési idő: április.10.-30., július.20.-30.

Vetőmagszükséglet: Tisztán: 15-20 kg/ha, vagy keverékben.

A perzsa herének a túlnyomórészt gabonaféléket és magas növésű komponenseket tartalmazó keverékekben van helye, hogy az e növények által szabadon hagyott legalsó szintet betöltse. Kiváló csírázási és növekedési tulajdonságai praktikus takarónövénné teszik.

Megkötött nitrogén: 100-150 kg/ha

Kontroll: kifagyás

Zöldtömeg: 4.000 - 6.000 kg/ha

SOMKÓRÓ

A somkóró a meszes, sovány, sülevényes talajok szárazságtűrő szálás takarmány- és zöldtrágya növénye. Hazánkban mindenütt megterem, ahol az altalajban elegendő a mész és a talajvíz nincsen magasan.

Elsősorban zöldtrágyázás céljára termesztjük, de az értékesebb pillangós takarmányok pótlására is alkalmas, fehérjében gazdag szálás takarmány.

Takarmányozási értékét befolyásolja, hogy az egész növény kumarint tartalmaz, és a kumarintól keserű íze van. Ezért más takarmányokkal keverten, vagy csak szoktatás után etethető. A kumarin tartalom csökkenthető, ha szénát készítünk belőle, de növelhető az ízletessége silózással is.

Vetésterülete hazánkban állandóan változik. Elterjedését főként az gátolja, hogy a száraz, meszes homokon nehéz megtelepíteni.

Meszes talajainkon mind a két faj vadnövényként is megtalálható.

A korábban termesztésbe vont fehérvirágú somkórónak két termesztett formája van, az egyéves és a kétéves somkóró. Hazánkban elsősorban a kétéves somkóró termesztése folyik.

A somkóró - főleg fiatal korában - morfológiailag hasonlít a lucernához. Gyökérszete fejlett, mélyre hatoló karógyökérszet. Szára felálló és elágazó, 2-3 m magasra is megnő. Levelei hármasan összetettek és erősen fogazottak. A száron kevés levél van. Virágzata megnyúlt fűrt. A színe fajok szerint fehér vagy sárga. Jó mézelő növény. Termése barnás-fekete egyszemű hüvely. A magja színben (sárga) és nagyságban hasonló, de alakban eltér a lucernamagtól. Ezermagtömege 1,9-2 g körül van.

A somkóró igénytelen, fagy- és szárazságtűrő növény. Talajigénye csak a mészigényben jelentkezik, főleg az altalaj mésztartalma fontos. A sülevényes, kavicsos, sovány, meszes homokon és a szikes talajokon is megterem. Hazánkban főleg a Duna-Tisza közti meszes homoktalajokon termesztik.

Az előveteményekre igénytelen, rendszerint a takarónövénytől függ az előveteménye.

Általában két kalászos növény közé kerül. Ha zöldtrágyának termesztjük, kapásnövény következzen utána.

Igénytelen növény, a műtrágyák közül kisebb foszfor- és káliumadagok is elegendők számára. Talajelőkészítése azonos a többi hereféléével, illetve a takarónövényével.

Általánosabb a tavaszi vetés. A kétéves somkórót leggyakrabban rozsra vetjük. Az egyéves somkórót helyesebb takarónövény nélkül vetni, mivel gyors fejlődése miatt felnövi a takarónövényt. Gabonasortávolságra és 1-2 cm mélyre kell vetni.

Homokon a vetés után mindig járassunk gyűrűshengert.

Mechanikai ápolást nem igényel csak hiányos beállottság esetén van szükség gyomirtására.

A betegségek közül a peronoszpóra, a somkóró-cerkospóra, a szárfenésedés, a pillangósok tifulás betegsége és a somkóró-mozaikvírus támadhatja meg.

Kártevői a csipkézőbogarak, a somkóró-bagolypille és a lucerna-bagolypille.

A tisztán vetett egyéves somkóró három hónap után lekaszátható, vagy leszántható. A kétéves somkóró első évi termése az időjárástól függ. Előfordul, hogy az őszy folyamán számíthatunk egy kaszálásra, de zöldtrágyának is leszánthatjuk.

A második évi hasznosítása sokoldalú. Felhasználható: zöldtakarmányozásra, szénakészítésre, legeltetésre, magtermesztésre és zöldtrágyázásra.

Zöldtrágyázásra az első és második növedéke is felhasználható, de hogy melyiket szántsuk le, azt mindig a körülmények és a termesztési cél határozza meg. Zöldtrágyázásra legalkalmasabb bimbós korban alászántani.

A kétéves somkóró csak a második évben terem magot. Magnak meghagyható ugyan az első kaszálás is, de célszerűbb a második növedéket megfogni.

Vetés norma: 30-35 kg/Ha

Talajtakarónak:

Életciklus: kétéves

Magszám (1000/kg): 550

Magnorma (kg/ha): 8-10

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: közepes

Tápanyagfeltárás: megfelelő

Szerves anyag növelése: megfelelő

Gyomelnyomás: megfelelő

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: megfelelő

Kifagyás (C): -4

SVÉD HERE

Kaszálva és legelőnek egyaránt használható. Gyökere jól elágazó, a szára alacsony. Mélyfekvésű nedves területekre javasolt. Toleráns a rosszul lecsapolt talajra, vízborítás toleranciája 7-14 nap. Kiváló télállóképessége van. Szárazságtűrése jó.

Optimális pH 5,7-7,0, savasság-tolerancia: mérsékelt, lúgosság-tolerancia: alacsony és mérsékelt, sótartalom-tolerancia: alacsony.

Felfújódás veszély, lólegeltetés mértékkel tanácsos.

Vetőmag norma: 15-20kg/Ha

SZARVASKEREP

Legelők, rétek gyakori növénye. Nitrogénigényes, mészkedvelő, de a legkülönbözőbb talajokon is megtermő vetőmag. Ahol a vöröshere és a lucerna vetőmag már nem termesztethető sikerrel, a szarvaskerep még termést ad. Magas tannin-, illetve mérsékelt fehérjetartalmánál fogva zölden etetve nem okoz felfújódást. Karotintartalma, valamint metionin tartalma kiemelkedő az apró magvú pillangós fajok körében, ami elsősorban a legeltetési hasznosítás során érvényesülhet előnyösen. Az aranka különböző fajtái igen ritkán élőködnek rajta, sőt, ha más pillangósok közelében szarvaskerep van, azokat sem károsítja ez a veszélyes élőködő.

Vetési idő: III. 10.–31.

Vetőmagszükséglet: 10–15 kg/ha, többnyire keverékekben alkalmazzuk

Vetőmag norma: 15-20 kg/Ha

SZEGLETES LEDNEK

Karcagi kismagvú

Vetésidő: tavaszi

Norma: 180-220 kg/ha

Hasznosítás: abrak/zöldtakarmány

Érett magjáért, esetleg zöldtakarmánynak termesztjük.

Szalmája értékes takarmány.

Kitűnő búza-elővetemény. A gyengébb szikes területek hüvelyes növénye. Elsősorban zöldtrágyázásra, zöldtakarmányozásra, szénakészítésre nemesített fajta. A gyökérzetén lévő nitrogényűjtő baktériumok hektáronként 50-70 kg nitrogénnel gazdagítják a talajt, a bedolgozott szervesanyag javítja a talaj szerkezetét.

Termesztése: szórványosan az ország szárazabb, aszályosabb vidéke, elsősorban a Tiszántúl.

Elő- és utóveteménye: a borsóéval azonos. Trágyázása: 1 : 2 : 2 arányban N-P-K műtrágyát igényel.

Talaj-előkészítése: A borsóéval azonos. Mivel gyakrabban termesztjük sekély termőrétegű talajon, ezért az altalajlazítás termés-fokozólag hathat.

Vetés: Korán, március elején tisztán, támasztónövény nélkül vessük, mert ez növeli a terméshozadékot. Gyommentes területen gabona-sortávolságra vethető, illetve ha a terület vegyszeres gyomirtása megoldott, szintén. Ellenkező esetben elgyomosodik. Vetésmélysége 4-8 cm. Magtakarásra fogashengert használunk. Növényápolása: vegyszeres gyomirtása a borsóéhoz hasonló. Csávázni nem kell.

Mivel a csírázáshoz több nedvességet igényel, mint a többi hüvelyes, amint a talajra lehet menni, vetni kell. Fontos az egyenletes vetésmélység, nedves talajban 5–6 cm, míg kiszáradt talajban vetésmélységtől függetlenül – a nedves rétegig le kell tenni a magot.

A lednek termésmennyiségét a növényállomány sűrűsége döntően befolyásolja.

Tisztavetésben gabonasortávolságra vetve (12–15 cm) 1,0–1,2 millió csíra/ha indokolt.

Betakarítása: A búzával azonos időben, a borsóhoz hasonlóan takarítható be. A magvak alulról felfelé haladva érnek.

Akkor arassuk, amikor a legértékesebb magvak már beértek. A borsóhoz viszonyítva a hüvelyek kevésbé nyílnak fel.

Zöldtakarmánynak májusban júniusban takarítjuk be, amikor az alsó hüvelyekben a magvak már közel viaszérettek.

Termése: A 10-17 q/ha közepes termésnek számít. A jobb terméseredmény 20 q/ha felett van.

A szalmatermés a szemtermés kétszerese. Zöldtakarmányból 150-200q/ha termést ad.

Ennek a tápértéke jobb, mint a borsóé.

1000magsúlya: 160-180 g, Hektolitersúlya: 70-90 kg.

N-fix

Vetésidő: tavaszi

Norma: 180-220 kg/ha

Hasznosítás: abrak/zöldtakarmány.

Az NFIX vegyes virág és szem színű szegletes lednek ami kimagasló szárazságtűréssel bír. A fajta egy híres kanadai kutatóállomás által nemesített, és magas nitrogényűjtésre szelektált. A megkötött légköri Nitrogén 80%-át a zöld növényi részekben raktározza mellyel így kifejezetten tökéletes zöld vagy fonnyasztott takarmányt biztosít. Szénája magas tápértéket képvisel, legeltetésre, szénakészítésre és szenázsolásra is kitűnő választás. A zöld növényi részek 30-35% fehérjetartalmúak, ha ideális időben van betakarítva.

SZIKI KENDER

Az aszálytűrő pillangós, a pillangós, ami száraz nyarakon is takarja a talajt.

Az aszályos időszakokban sem kell lemondanod a biomasszáról: a sziki kender a száraz talajban is fejlődésnek indul és az első fagyig folyamatosan növekszik. Pillangósként nitrogénkötést is végez, így kiváló választás az őszi kalászosok után.

Tűri az aszályt és a szárazságot. Trópusi növényként nyáron a meleg, száraz talajokban is gyorsan fejlődésnek indul, és már 8-10 hét után megmutatkoznak az előnyei.

Nitrogént fixál, 60-70 nap alatt 100-120kg/ha nitrogén megkötésére képes. C:N arányának köszönhetően ez a tápanyag könnyen elérhető a következő főnövény számára.

Elnyomja a fonálférgeket. Zöltségfélék között is jól alkalmazható takarónövény, mert nematosztatikus hatásának köszönhetően csökkenti a fonálférgek mennyiségét.

Nagy zöldtömeget állít elő. Megfelelő időben elvetve 5-6t/ha biomasszát produkál. Magas fehérjetartalma miatt kiválóan legeltethető. Elfogadott a zöldítésben.

Vetési idő: május- július

Vetésmélység: 1,5-2,5 cm

Vetőgép beállítása: búza

Vetőmag norma: 15-20kg/ha

A nyáron vetett takaró növény-keverékek egyik legjobb komponense, képes 1,5-2 méter magasra is megnőni, ha a meleg, de párás légkör megadatik, így jelentős mennyiségű szerves anyaggal látja el a rendszerünket. Július végéig vetett mixekben hasznosul igazán sikerrel. Az őszi kalászosok és a repce betakarítása után a tarlóba történő azonnali vetés az ideális.

Megkötött nitrogén: 100-250 kg/ha

Kontroll: kifagyás

Zöldtömeg: 2.500 - 7.000 kg/ha

Talajtakarónak:

Életciklus: egyéves

Magszám (1000/kg): 33

Magnorma (kg/ha): 10-15

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: alacsony

Tápanyagfeltárás: jó

Szerves anyag növelése: megfelelő

Gyomelnyomás: megfelelő

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: megfelelő

Kifagyás (C): 0

SZÖSZÖS BÜKKÖNY

Pillangós virágú, nagy fehérje tartalmú, kiváló zöldtakarmány.

Vetési idő: szeptember. 10.–31.

Vetőmagszükséglet: 80-100 kg

Keverékben:

- szösös bükköny (65–70 kg) + rozs (70 kg)

- szösös bükköny (50–60 kg) + búza (85 kg)

Talajtakarónak:

Életciklus: áttelelő egyéves

Magszám (1000/kg): 40

Magnorma (kg/ha): 20

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: közepes

Tápanyagfeltárás: megfelelő

Szerves anyag növelése: megfelelő

Gyomelnyomás: gyenge

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: megfelelő

Kifagyás (C): -30

Hungvillosa

szösös bükköny

Állami elismerés éve: 1951

Botanikai jellemzői:

Hajtásai hosszúak (150-180 cm), vékonyak, közepesen szőrözöttek.

Tőtájéki elágazódása sok (7-10 db), ami tág térállásban, 6-8 cm vetésmélységnél érvényesül jól.

Levélkéi hosszúkásak, szőrözöttek. A zászlós fürtvirágzat közepes nagyságú, a virágok pártája sötét ibolyakék.

A hüvelyek alakja lapos, széles és hosszúkás. Éretten a hüvelyek színe sárgásbarna.

A magvak gömbölyűek, szürkésfekete színűek.

Vetésidője szeptember. Sortávolsága 12-24 cm. Szármagassága 100-150 cm.

Állománysűrűség 0,5-0,8 millió csíra/ha tiszta vetésben, 0,8-1 millió csíra/ha támasztónövénnyel.

Támasztónövény vetőmagtermesztésnél 100 kg/ha rozs vagy 120 kg/ha tritikále.

Zöldhozama társnövényektől, talaj- és csapadékviszonyoktól függően változik.

Zöldhozama 25-60 t/ha évente.

A 90% szárazanyagra vonatkoztatott nyersfehérje-tartalma 16-18%.

A mag nyersfehérje-tartalma 25-29%.

Fehérjetartalma 18-20%, fehérjeproduktuma: 0,6-1,0 t/ha.

Maghozama 1-1,5 t/ha. Ezermagtömege 30-35 g.

Gazdasági értéke:

A klimatikus igénye tág határok között változik.

Alkalmazkodóképessége kiváló. Szárazságtűrése, télállósága jó.

A fajta értékes tulajdonsága, hogy már május elején-közepén kaszálható és a gyenge termőképességű talajokon is nagy zöldtömeget ad.

Rozs, tritikále, búza társnövényekkel kiváló zöldtakarmány és jól silózható is.

A fajta bokrosodó képessége kiváló.

Hasznosítása pillangós szálastakarmány tiszta vagy keverékvetésben.

Rea

Jellemző: szöszös

Vetésidő: őszi

Norma: 80-100 kg/ha

Hasznosítás: zöldtakarmány

Magas fehérjetartalmú pillangósvirágú takarmánynövény. A pillangósvirágúak gyökerein nitrogényűjtő gümők helyezkednek el, emiatt kiválóan alkalmas zöldtrágyázáshoz. Ezenkívül takarmányként is adhatjuk állatainknak. Termőhelye a szárazabb területek, mint a rétek, kaszálók, de erdőszéleken és bokros területeken is találkozhatunk vele. Vékony, felálló szára többnyire a szomszédos növényekre támaszkodik a kapaszkodást segítő kacsokkal, amik a levelek végén találhatóak. Ebből kifolyólag leginkább rozssal vagy búzával vetik. Nagyon jó hidegtűrő. Mélyen gyökerezik, ezáltal szárazságtűrő. Keverten érdemes vetni, a C:N arány

csökkentésében meghatározó szerepet játszik, ugyanis terminálás után gyorsan lebomlik. A szöszös bükköny magkötése gyenge, viszont a talajra nem igényes, mert élelmes növény.

Jelentősége: Nitrogénkötés, Talajjavítás, Erózióvédelem, Szárazságtűrés, Hidegtűrés, Vízmegtartás.

Magja rendkívül ellenálló, a talajban hosszú ideig, akár 5-10 évig is fenntarthatja csírázókéességét és gyomként jelenhet meg a területen. Az állomány tavaszi megsemmisítését ezért körültekintően kell megtervezni.

Ősszel vethető (augusztus közepétől szeptember közepéig), a tavaszi időszakban a főnövény vetése előtt 2-3 héttel kell terminálni

Vetése történhet gabonavetőgéppel (15-20 kg/ha 2,5-3 cm mélyen) vagy szórva vetéssel (20-30 kg/ha).

Intenzív növekedése csak a tavaszi felmelegedéssel indul meg (ekkor viszont akár minden héten meg tudja duplázni a biomassza tömegét), általában május 3. hetében kezd virágozni, ekkorra éri el a nitrogénfelvétel csúcsát, így nincs értelme tovább megtartani.

Az állományt tárcsázhatjuk, illetve vegyszeres úton is megszüntethetjük. Gyomirtás esetén a glifozátra és a 2,4-D-re vagy a kukorica gyomirtó szereire (pl. dikamba hatóanyag) támaszkodhatunk.

A vegyszeres terminálás után 1-2 hét várakozási idő javasolt, valamint ennyi idő a bükköny maradványainak is kell a megfelelő kiszáradáshoz, ami már nem akadályozza a vetést.

Virágzás idején csak hengerezés javasolt.

A porhanyós, közepesen tápanyag-ellátottságú talajokat kedveli, optimális pH tartomány 6,0-7,5. A foszfortrágyázást meghálálja.

A tavaszi bükkönyhöz (*Vicia sativa*) képest nagyobb a tűrőképessége a tömörödött, gyengébb talajokkal szemben. A bükköny nemzetségben a szöszös bükköny viseli el leginkább a talaj savas kémhatását.

TAKARMÁNY REPCE

Jó zöldtrágyanövény, mely óv az eróziótól. Rendkívül gyorsan, nagy zöldtömeget termel állatok takarmányozására. Magas fehérjetartalmú, lédús takarmány. Kiválóan alkalmas vadlegelőként vadgazdaságokban. Nagy és gyors zöldtömeghozama szeptember végétől egészen a fagyok beálltáig, majd a következő évben már kora tavasszal ízletes zöldtakarmányt biztosít. Fehérjében gazdag leveleket, és a lédús szárát a szarvasmarha nagyon szívesen fogyasztja. A jó ízérzet növeli a takarmányfelvételt. A takarmányrepce vetőmag által nyújtott magas hozam és minőség

eredményeként az állatok egészségesebben, gyorsabban fejlődnek. Használata olcsóbb a drága abraktakarmányokénál, mindemellett egy értékes, gazdaságos fehérjetakarmány.

Gyorsan képez sűrű zöldborítást és a talajt gazdagon átszövő gyökértömeget. Az intenzív, finom szálú gyökérzet állandó, humuszban gazdag talajszerkezetet alakít ki, valamint elősegíti a talaj szellőzését és mozgósítja a tápanyagokat az utóvetemény számára. Sűrű zöldtakarója által óvja a talajt az eróziós hatásoktól, valamint elősegíti a humuszképződést.

Vetőmagnorma/ha: 12-14 kg

Danubia

Vetésidő: nyári

Norma: 15-20 kg/ha

Hasznosítás: zöldítés/zöldtakarmány

Jó zöldtrágyanövény, mely óv az eróziótól. Rendkívül gyorsan, nagy zöldtömeget termel állatok takarmányozására. Magas fehérjetartalmú, lédús takarmány. Kiválóan alkalmas vadlegelőként vadgazdaságokban. Nagy és gyors zöldtömeghozama szeptember végétől egészen a fagyok beálltáig, majd a következő évben már kora tavasszal ízletes zöldtakarmányt biztosít.

Fehérjében gazdag leveleket és a lédús szárát a szarvasmarha nagyon szívesen fogyasztja. A jó ízérzet növeli a takarmányfelvételt.

A takarmányrepce vetőmag által nyújtott magas hozam és minőség eredményeként az állatok egészségesebben, gyorsabban fejlődnek. Használata olcsóbb a drága abraktakarmányokénál, mindemellett egy értékes, gazdaságos fehérjetakarmány. Gyorsan képez sűrű zöldborítást és a talajt gazdagon átszövő gyökértömeget. Az intenzív, finom szálú gyökérzet állandó, humuszban gazdag talajszerkezetet alakít ki, valamint elősegíti a talaj szellőzését és mozgósítja a tápanyagokat az utóvetemény számára. Sűrű zöldtakarója által óvja a talajt az eróziós hatásoktól, valamint elősegíti a humuszképződést.

Petranova

A takarmányrepce jó hatású zöldtrágyanövény. Zöldtrágya értéke az olajretekhez hasonlóan igen magas. Az állomány feletetése után földben maradó – a talajt 1 m mélységben behálózó – gyökérzet humuszképző és szerkezetjavító hatása önmagában is nagyon értékes.

Kizárólag zöldtrágya céljából vetett takarmányrepce esetében késő ősszel – szárazúzást követően – jóval kisebb energiafelhasználással végezhető el a szántás a fellazult talajban.

Vetési idő: Augusztus

Vegetáció: Áttelelhet

Vetőmag mennyiség (kg/ha): 15-20

Gyökértömeg (t/ha): 15-20

Gyökérzet mélysége (cm): 80-100

Nitrát visszatartás (kg/ha): 100-130

Naphossz befolyása: Semleges

Erózió elleni védelem: Jó.

TAVASZI BORSÓ

Angéla

Középkorai érésű, tavaszi vetésű borsó. Sárga magvú, abraktakarmány.

vetőmag norma: 200-250 kg/ha

A kezdeti fejlődése gyors. Száraz és nedves körülmények között egyaránt termesztendő. Átlag feletti fehérjetartalmú, és ezért magas fehérje hozamot várhatunk el tőle. Rövid növekedési habitus és a kiváló stabilitás.

Arvika

Nagy vegetatív zöldtömeget adó fajta. Nagy előnye az alacsonyabb ezermagtömeg (120–130 gramm). Hosszú szára van, leveles típusú és lila virágú. Különösen alkalmas tavaszi és nyári takarmánykeverékekbe való vetésre. Felhasználható zöldtakarmánycélú etetésre, szénázásra, szenázsként is alkalmazható, sőt zöldtrágyaként is. Jó fehérjeforrás a takarmányoknál, emellett kiváló elővetemény.

Ajánlott csíraszám (csíra/m²): 40-50/100-120

Optimális vetésidő: II.20-tól

Termőképesség (t/ha): 30-70/2,5-3,0

Típus: levélkés

Mag színe: barna márvány

Virág színe: lila

Jellemző termesztési cél: zöldtakarmány

Nyersfehérje-tartalom (%): 23,4-23,9

Keményítőtartalom (%): 49,3-49,5

Magszín egyöntetűsége: teljes

Tripszin-inhibitor aktivitás: 3,6--3,7

Aszkohitás foltosság: jó

Botritiszes megbetegedés: jó

Borsórozsa: jó

Borsó lisztharmat: jó

Borsó peronoszpóra: jó

Astronaute

Korai érés idejű, stabilan bőtermő, új borsófajta. Pergésre nem hajlamos hüvelyekkel és kiváló szárszilárdsággal rendelkezik. Betegségeknek ellenálló, könnyen betakarítható típus.

Az ASTRONAUTE szemtermése korai és értékes fehérjeforrás, mely a növények jó állóképességéből adódóan ütemesen és veszteségektől mentesen betakarítható. Erőteljes elágazásokban gazdag szarát, könnyen és jól funkcionáló, gyökérgümőkben gazdag gyökérzetet fejleszt. A fajtát jó ellenálló képesség jellemzi a borsólisztharmat és borsóperonoszpóra kórokozóival szemben.

Az ASTRONAUTE valóban kirobbanó produktivitású fajta, hiszen relatív korán kezdi és hosszan tartja a virágzást, így megteremtve a nagyszámú hüvelykötődés alapjait. Pergésre nem hajlamos hüvelyekkel rendelkezik, melyek a betakarítás kezdetére világosbarnára színeződnek. Ekkorra a szemek 16-19 %-os szemnedvesség-tartalmúak azaz valódi teljes érésben vannak és a fajtára jellemző módon sárgára színeződnek.

Gabonafélék magjával keverve az ASTRONAUTE szárazborsó kiemelkedő biológiai értékű tápanyagforrást képes biztosítani az abrakfogyasztó állatok számára. Szalmája jól begyűjthető és ugyancsak értékes takarmányforrás.

Atlas

Zöld magvú, tavaszi vetésű, középérésű, száraz, kifejtő nagy termőképességű borsó.

Féllevélkés (afila) típusú

A zöldmagvú fajták között a bőtermők közé tartozik. Potenciális termőképessége cca. 6,0 t/ha. Magyarországon üzemi körülmények között 4,2-5,0 t/ha.

Zöld magvú, kerek szemű fajta. Magszínének egyöntetűsége kiváló (97%). Fehérjetartalom magas: 23,6-24,5%. Keményítő tartalom: 49,8-50,9%. Alacsony tripszin-inhibitor aktivitás: TIU 3,5-4,0.

Fehérvirágú, féllevélkés (afila) típusú középérésű fajta. Növénymagassága közepes: 98-100 cm. EMT közepes: 260–280 g. Kezdeti fejlődése gyors, nagyon jó állóképességgel rendelkező fajta, kevésbé dől meg. Jó termőképességű talajokon eredményesen termesztendő. Célszerű betartani a féllevélkés típusú borsó fajtákra jellemző agrotechnikai előírásokat. Jó minőségű vetőágy előkészítése ajánlatos. A kórokozókkal és kártevőkkel szemben javasolt a védekezés, amikor az indokolt. Betakarítás már 18%-os nedvességtartalomnál elkezdhető annak érdekében, hogy a magminőség jobb legyen.

Kórtani jellemzők: Aszkohitás foltossággal (*Ascochyta pisi*) és gyökér megbetegedésekkel (*Fusarium* spp.) szemben nagy ellenállóképességgel rendelkezik. Botritiszes megbetegedéssel (*Botryotinia fuckeliana*), borsórozdával (*Uromyces pisi*) és borsó lisztharmattal (*Erysiphe pisi*) szemben is nagyon jó az ellenálló-képessége. Általánosan betegségekkel szemben nagyon jó ellenállósággal rendelkezik.

Javasolt vetési idő: Tavasszal a lehető legkorábban.

Javasolt vetési csíraszám: 0,9-1,1 millió csíra/ha

Vetésmélység: 6-7 cm

Avatar

Középkorai érésű, féllevélkés típusú borsó fajta. Kezdeti fejlődése gyors, növényállománya magas (kb. 91 cm). A virága fehér színű, magja sárga, kissé hengeres alakú. Ezermagtömege közepesen nagy (265 g), a magok színének egyöntetűsége nagyon jó, amely magas terméssel párosul. Betakarítás előtt átlagos-jó szárállósággal rendelkezik.

Kiegyensúlyozottan védekezik a megbetegedésekkel szemben. Közepesen ellenálló a borsó gombabetegségeivel és a gyökérmegbetegedésekkel szemben, sőt a vírusok is kevésbé károsítják.

Magtermése fehérjetartalma az átlagosnál jobb (kb. 23%), a fehérjetermése közepesen nagy, tripszin-inhibitor aktivitás nagyon alacsony (TIU 2,6%). A fajta magtermésének emészthetősége a legjobbak közé tartozik.

Ájánlott vetési norma 0,9–1,0 millió csíra/ha. Oltalmazott fajta

Eso

Fehérvirágú, féllevélkés (afila) típusú középérésű fajta. Jól tolerálja a tavaszi szárazabb viszonyokat és az alacsonyabb hőmérsékletet. Nagyon jó állóképesség jellemzi a vegetáció teljes ideje alatt, jó a gépi betakaríthatósága. Termését sárga és kerek magvak jellemzik. Magas fehérjetartalommal és alacsony tripszin-inhibitor aktivitással bír. Provokációs kísérleteink eredményei alapján jó betegség ellenálló képességgel rendelkezik.

Termőképesség (t/ha): 4,5-5

Típus: féllevélkés

Mag színe: sárga

Virág színe: fehér

Jellemző termesztési cél: étkezési/takarmány

Nyersfehérje-tartalom (%): 22,3-22,9

Keményítőtartalom (%): 50,3-50,7

Magszín egyöntetűsége: teljes

Tripszin-inhibitor aktivitás: 3,7-4,4

Érésidő: közép

Állóképesség: jó

Ajánlott csíraszám (csíra/m²): 70-80/90-100

Optimális vetésidő: II.20.-III.20.

Növénymagasság (cm): 100-101

Tőhervardást okozó megbetegedések: közepes

Aszkohitás foltosság: kiváló

Botritiszes megbetegedés: jó

Borsórozsdá: közepes

Borsó lisztharmat: kiváló

Borsó peronoszpóra: közepes

Hanka

szárazborsó

Állami elismerés éve: 1990

Botanikai jellemzői:

Középérésű, sárgamagvú, étkezési, honosított fajta.

Középmagas, jó állóképességű.

A pálhlevél középnagy, nem márványozott.

A virágok fehérek.

Hüvelyek párosak, egyenesek, tompa véggel.

A mag nem kiegyenlített nagyságú, gömbölyű, sima, melynek színe világossárga, hántolva élénksárga.

Fehérjetartalma 20-22% közötti.

Potenciális termőképessége 5,5-6,0 t/ha.

Ezermagtömege 190-210 g.

Gazdasági értéke:

Takarmányozási és élelmezési célra egyaránt alkalmas.

Intenzív termesztési körülményeket igénylő fajta, amelynek a hüvelyei a szár első negyedében helyezkednek el, így gépi betakarításra kiválóan alkalmas.

Fuzáriumos tőhervadással szemben gyakorlatilag ellenálló.

Peronoszpóra és az ascochyta levélfoltossággal szemben mérsékelten ellenálló.

Impuls

Fehérvirágú, féllevélkés (afila) típusú középérésű fajta. Közepes növénymagassággal és kiváló állóképességgel rendelkezik. A betakarítását javasolt már 18%-os nedvességtartalomnál elkezdni a magasabb magminőségért. Betegségekkel szemben jó ellenálló képességgel rendelkezik.

Termőképesség (t/ha): 4,5-5

Típus: féllevélkés

Mag színe: zöld

Virág színe: fehér

Jellemző termesztési cél: étkezési/takarmány

Nyersfehérje-tartalom (%): 23,4-23,9

Keményítőtartalom (%): 49,3-49,5

Magszín egyöntetűsége: teljes

Tripszin-inhibitor aktivitás: 3,6-3,7

Érésidő: közép

Állóképesség: jó

Ajánlott csíraszám (csíra/m²): 90-110

Optimális vetésidő: II.20. -III.20.

Növénymagasság (cm): 97

Tőhervadást okozó megbetegedések: jó

Aszkohitás foltosság: jó

Botritiszes megbetegedés: kiváló

Borsórozsa: kiváló

Borsó lisztharmat: kiváló

Borsó peronoszpóra: jó

Irina

szárazborsó

Állami elismerés éve: 1990

Botanikai jellemzői:

Középerésű, zöldmagvú, étkezési, honosított fajta.

Középmagas, megfelelő állóképességű és szárszilárdságú fajta.

A pálhlevél közepesen nagy, közepes mértékben márványozott.

Virága fehér.

A hüvelyek párosak vagy hármasak, tompa végűek.

A mag sima, gömbölyű, világoszöld.

Fehérjetartalma 19-22% közötti.

Potenciális termőképessége 6-7 t/ha.

Ezermagtömege 190-210 g.

Gazdasági értéke:

Gépi betakarításra kiválóan alkalmas.

Takarmányozási célra alkalmas.

Intenzív termesztési körülményeket igénylő fajta, mely a fuzárium tőhervadással szemben gyakorlatilag ellenálló.

Mérsékelt rezisztens a peronoszpórával, rozsdával és az ascochyta levélfoltossággal szemben.

Janus

Sárga magvú étkezési száraz borsó, lombszíné középzöld, virágszíne fehér. Intenzív viszonyok között igen jó termőképességű, egyenletesen érő típus. Fuzáriumra rezisztens, más betegségekkel szemben is ellenálló. Termőképessége 3,5-4,5 t/ha. Ezermagtömege 180-200 g. Átlagos magassága 50-60 cm. Tenyész ideje 80-90 nap. Javasolt tőszám 1,4 – 1,6 millió csíra/ha. Fehérjetartalma 20-23 %. Javasolt tápanyag ellátás 120-150 kg összehatóanyag tartalmú 1:2:2 NPK arányú műtrágya hektáronként. Vegyszerérzékenység az engedélyezett vegyszerekkel szemben nincs.

Javlo

Korai érésű takarmányborsó.

Terméspotenciál: 4-5 t/ha

Vetőmagnorma 0,9-1,1 millió csíra/ha, vetésidőtől függően.

Afila típusú levélzet. Könnyen betakarítható, magas termőképességű. Magas fehérjetartalom, jó betegség ellenállóság. Gyors kezdeti fejlődés, jó állóképesség.

Fehérjetartalom: 22 – 23 %

Ezermagtömeg: 250 – 260 g.

Kenzoo

(francia fajta)

Kezdeti fejlődése erős, korán virágzik, jó a stabilitása. Termése nagy szemű, magas fehérjetartalmú, jó gyomelnyomó hatású.

Javasolt vetésnorma = 900 e mag/ha ~ 180 – 200 kg

Lessna

Korai érésű, nagyon gyors kezdeti fejlődési erélyű takarmányborsó. Közepes magasságú, jó állóképességű növény. Betegségekkel szemben ellenálló. Afilia-típusú, erősen kacsos növény. Fehér virágú, sárga, kerek magvú. Száraz területekre is kiválóan alkalmas

Ezermag tömeg: magas, ~213gr./1000 mag

Fehérje: ~23%

Termésátlag: 2016-ban 5,2 t/ha (Győr)

Vetőmag norma: 100 mag/m², cca 250 kg/ha

Lora

tavaszi borsó

Állami elismerés éve: 2001

Botanikai jellemzői:

Késői érésű.

Tenyészideje vetéstől zöldérésig 86-90 nap.

Jó állóképességű.

Szára 70-80 cm hosszú, közepes ízközű, kacsoképződése kifejezett.

Lombja sötétzöld, a levélkék közepes méretűek.

Virágzata fehér.

Hüvelyei 9-10 cm hosszúak, koncentráltan, párosán helyezkednek el a szár felső harmadában.

Zöldérése koncentrált.

A zöldszem sötétzöld színű, viszonylag apró szemű, a termés 60%-a 8-9 mm átmérőjű, kellően kiegyenlített, az érett mag szabályos, pogácsa alakú.

Javasolt tőszám zöldáru termesztésnél 1-1,2 millió csíra/ha.

A zöld ezermagtömege 385-390 g, ezermagtömege 150-160 g.

Gazdasági értéke:

Fő hasznosítási iránya hűtő- és konzervipari feldolgozás.

Termésbiztonsága jó.

Rezisztens a *Fusarium oxysporum* f. sp. pisi 1. rasszával szemben.

Az ascochyta hüvelyfoltossággal szemben mérsékelten ellenálló.

Lutra

szárazborsó

Állami elismerés éve: 2014

Botanikai jellemzői:

Középérésű, sárga magvú, étkezési, kacsos („afila”) típusú fajta.

Középmagas, nagyon jó állóképességű.

A pálhalevél középnagy, nem márványozott.

A virágok fehérek.

A hüvelyek párosán helyezkednek el a szár felső harmadában.

A mag gömbölyű, sima. Színe világossárga, hántolva élénksárga.

Fehérjetartalma 18-21% közötti.

Ezermagtömege 190-210 g.

Gazdasági értéke:

Fuzáriumos tőhervadással szemben ellenálló.

A szár felső harmadában a hüvelyek páros elhelyezkedéséből kifolyólag gépi betakarításra kiválóan alkalmas.

Extenzív termesztési körülmények között is biztonságosan termeszthető fajta.

Orchestra

jól illeszkedik a vetésforgóba (az őszi árpákkal egy időben betakarítható) és kiemelkedően gazdaságosan termesztető

kórtani szempontból megbízható: hagyományos, ökológiai és biotermesztésre is alkalmas technológiai szempontból kedvező állomány

jelentős terméselőny az ismert fajtákhoz képest

középkorai érésidő, kimagasló termőképesség

fuzáriumos tőelhalással szemben rezisztens

dinamikus és homogén virágzás és érés, nagyon jó állóképesség

termése nagyméretű, átlagon felüli ezerszemtömegű, sárga magbelső és világos maghéz jellemzi, amely fehérjében gazdag, egészséges, kiváló takarmány-alapanyag

Peps

Középkorai érésű, féllevélkés típusú kifejtőborsó fajta. Növénymagassága közepes, gyors kezdeti fejlődése van és nagyon jó a szárállósága. Kiegyenlített egészségi állapot jellemzi. Virága fehér, a magja hengeres alakú, magszín egyöntetűsége nagyon jó. Termőképessége az Impuls szintjén van. A tripszin-inhibitor aktivitása alacsony. Ezermagtömege évjáráttól függően 180-220 gramm között változik.

Ajánlott vetési norma 0,9–1,0 millió csíra/ha. Oltalmazott fajta

Salamanca

bőséges termés és kiváló állóképesség, könnyű betakaríthatóság jellemzi, nagy termésbiztonság mellett. Magas fokú agro-ökológiai alkalmazkodóképességgel rendelkezik.

Sárga magvú, nagy termőképességű, magas fehérjetartalmú borsó, kiemelkedő állóképességgel. A teljes növényállomány az erős kacsoknak köszönhetően nagyon jól összekapaszkodik, így betakarítása veszteségektől mentes.

Étkezési és takarmánycélú alapanyagként egyaránt hasznosítható.

Javasolt vetésnorma: 85-95 csíra/m²

Javasolt vetésidő: február - március

Javasolt vetésmélység: 4-6 cm

Sirius

A Sirius levélkés típusú, elsősorban zöldtakarmánynak alkalmazható, de abraktakarmánynak is használható tavaszi takarmányborsó. Nagy zöldtömeget ad, nyersfehérje tartalma magas. Alkalmas tavaszi és nyári takarmánykeverékekbe való vetésre. Gyors kezdeti fejlődésű, jó gyomelnyomó képességű. Felhasználható zöldtakarmányként és szenázsként, valamint zöldtrágyaként is. Nagy zöldtömeg, korai vethetőség. Kiváló zöldtrágya és kiváló zöldtakarmány. Egészséges, fehérjében gazdag. Szára 120-150 cm hosszú. Jó liztharmat toleranciával rendelkezik.

Ajánlott vetőmag mennyiség: 180-200 kg/ha

Vetés idő: február 20-tól

Vetés mélység: 6-8 cm

Magtermőképesség: 2-2,5 t/ha

Zöldtömeg: 30-70 t/ha

Ezermagtömeg: 180-250 g

Susan

Barnás-zöld márványozott magvú zöldtakarmány borsó, szára nagyon hosszú, lombszíne világoszöld, virágszíne halványlila.

Termőképessége 28-36 t/ha zöldtakarmány termesztés esetén.

Ezermagtömege 180-200 g. Tenyésziideje 65-70 nap.

Javasolt tőszám 1 000 000 - 1 500 000 csíra/ha.

Fehérjetartalma zöldtakarmány esetén 23-26 % szárazanyagra számolva.

Javasolt tápanyag ellátás 150-250 kg összehatóanyag tartalmú 1:1:1 NPK arányú műtrágya hektáronként.

Vegyszerérzékenység az engedélyezett vegyszerekkel szemben nincs.

Zekon

Tavaszi, középérésű, nagy termőképességű, zöld magvú kifejtőborsó. Féllevélkés (afila) típusú.

Magyarországon jellemzően 3,0–4,0 t/ha termés. Zöldmagvú fajta. Magszínének egyöntetűsége jelentős. Nyersfehérje-tartalom átlagosan: 19,5–23,8%. Fehérvirágú, féllevélkés típusú

középérésű fajta. Növénymagassága: magasabb intermediális növekedési típusú. EMT közepes (256 g). Nagyon jó állóképesség jellemzi a vegetáció teljes ideje alatt, jó gépi betakarítás tervezhető a fajtával. Középérésű fajta, jó termőképességű talajokon eredményesen termesztendő. Célszerű betartani a féllevélkés típusú borsó fajtákra jellemző agrotechnikai előírásokat. Ajánlatos jó minőségű vetőágy előkészítése. A kórokozókkal és kártevőkkel szemben javasolt a védekezés. Betakarítás elkezdhető lehetőleg 18%-os nedvességtartalomnál annak érdekében, hogy a magminőség jobb legyen. Régóta köztermesztésben lévő, megbízható, stabil fajta.

Kórtani jellemzők: Borsó megbetegedéseivel szemben közepesen jó ellenálló-képességgel rendelkezik. Fuzáriumos tőhervadással szemben (*Fusarium* spp.) rezisztens fajta.

Javasolt vetési idő: Tavasszal a lehető legkorábban.

Javasolt vetési csíraszám: 1,0-1,1 millió csíra/ha

Vetés mélység: 6-7 cm

Tőhervadást okozó megbetegedések - mérsékelten ellenálló

Aszkohitás foltosság - mérsékelten ellenálló

Botritiszes megbetegedés - mérsékelten ellenálló

Borsó lisztharmat - mérsékelten ellenálló

Borsó peronoszpóra - mérsékelten ellenálló

Zeusz

tavaszi borsó

Állami elismerés éve: 1985

Botanikai jellemzői:

Középkésői érésű.

Tenyészideje vetéstől zöldérésig 79-84 nap.

Tömött habitusú, erőteljes kacs képződésű.

Növénymagassága 60-80 cm, erős, rugalmas.

Lombozata közepesen nagy, közepesen zöld.

Virágzata fehér.

Hüvelyei párosak, a szár felső harmadában helyezkednek el, kissé hajlottak, 8-9 cm hosszúak, hegyes végződésűek.

A magméret 50%-ban 7-9, 50%-ban 9-11 mm átmérőjű, egy hüvelyben 7-9 sötétzöld mag van.

Zöldérése koncentrált.

Az érett mag ráncos, szögletes, sárgára fakuló.

Javasolt tőszám zöldáru termesztésnél 0,8-0,9 millió csíra/ha.

A zöldmag ezermagtömege 400 gramm, ezermagtömege 180-210 gramm. Gazdasági értéke:

Fő hasznosítási iránya konzerv- és hűtőipari feldolgozás, valamint házikerti termesztés.

Termőképessége kiemelkedő 10-12 t/ha.

Termésbiztonsága jó.

Fusarium oxysporum f. sp. pisi 1. rasszával szemben rezisztens.

Szárazságtűrése jó.

Gépi betakaríthatósága alacsony zsengéségi foknál is kiváló.

Különleges termesztéstechnológiát nem igényel

Szárazságtűrése jó.

Zita

tavaszi borsó

Állami elismerés éve: 2001

Botanikai jellemzői:

Középkorai érésű velőborsó.

Tenyészideje vetéstől zöldérésig 70-74 nap.

Jó állóképességű.

Növénymagassága 60-70 cm, közepes ízközű, kacsképződése közepes.

Lombja középzöld, a levélkék kicsik.

Virágzata fehér.

Hüvelyei párosán helyezkednek el a szár második harmadában, a hüvely 9-10 cm hosszú.

Zöldérése koncentrált. Termőképesége 5-6 tonna/ha zöldszem.

A zöldszem mérete apró, 8-9 mm átmérőjű, sötétzöld színű.

Az érett mag ráncos, pogácsa alakú, zöld színű.

Javasolt tőszám zöldáru termesztésnél 1,2-1,3 millió csíra/ha.

A zöldmag ezermagtömege 350-355 g, ezermagtömege 160-170 g.

Gazdasági értéke:

Fő hasznosítási iránya hűtő- és konzervipari feldolgozás, valamint házikerti termesztésre is kiválóan alkalmas.

Termésbiztonsága jó.

Rezisztens a *Fusarium oxysporum* f. sp. pisi 1. rasszával szemben.

Az ascochyta hüvelyfoltosságra mérsékelten ellenálló, védekezést igényel.

Szárazságtűrése jó.

TAVASZI BÜKKÖNY

Pillangós virágú. Tavaszi keveréktakarmánynak vetve, támasznövénytől a vetésidőtől függően június elejétől a végéig nagy tömegű zöldtakarmányt ad. Nitrogényűjtő képességénél fogva jó elővetemény. A talaj iránt nem igényes, de termesztése a kötött és középkötött vályogtalajokon a legsikeresebb. A szárazságot erősen megsínylő vetőmag. Vetése általában zab támasznövénnyel történik, de eredményesen termesztethető tavaszi árpával is.

Vetőmagmennyiség: takarmánytermesztésre, talajtípustól függően, támasznövényből 50-70 kg/ha, tavaszi bükkönyből 90-100 kg/ha.

Vetésidője: március.

Jó vízháztartású-, és minőségű- talajokat kedveli.

Az őszi kifagyó kevérekek kitűnő pillangós alkotója lehet a tavaszi bükköny, mert jól bírja a szélsőségeket. Kémhatás tekintetében a 4,5-ös és 8,2-es pH-értékek között is termesztendő, azonban legkedvezőbb számára a semleges vagy a gyengén lúgos kémhatás. Fejlődési ideje 2-3 hónap, ez idő alatt nagy zöldtömeget hoz létre.

Megkötött nitrogén: 75-150 kg/ha

Kontroll: kifagyás

Zöldtömeg: 6.000 - 8.000 kg/ha

Talajtakarónak:

Életciklus: egyéves

Magszám (1000/kg): 11

Magnorma (kg/ha): 60

Nitrogénkötés: igen

Talajlazítás: megfelelő

Vízfelhasználás: közepes

Tápanyagfeltárás: megfelelő

Szerves anyag növelése: megfelelő

Gyomelnyomás: gyenge

C:N arány: alacsony

Aszálytűrés: megfelelő

Kifagyás (C): -12

VÖRÖSHERE

Fontos fehérjetakarmány. A gyenge barna erdőtalajokon - ha van elég csapadék - ez az egyetlen gazdaságosan termelhető pillangós szalastakarmány. Gyakran a gyepek szálfüveivel társítják azok beltartalmi értékét javító gypalkotó pillangós. E társításban jobban szénává szárítható, az ismétlődő kisebb esők hatására gyorsan penészesedik. Előnye, hogy a levele kevésbé pereg mint a lucernáé. Gazdasági értékét növeli, hogy a talajt N-ben gazdagítja és javítja a szerkezetét. A vöröshere vetőmag termesztését indokolja az is, hogy elegendő téli és kora tavaszi csapadék esetén csaknem az egész ország területén több az első növedék termése, mint a lucerna vetőmagé.

Elővetemény-értéke kiváló. Az utána következő kalászos termése 1-2 tonnával több mint más (nem pillangós) elővetemény után. A talajba juttatott közel 130 kg N hatóanyagot túl a talaj szerkezetének javításával, a humuszkészlet növelésével járul hozzá a következő növények terméseredményének növeléséhez.

Vetési idő: III. 01.–IV. 15., VIII. 01.–IX. 15.

Vetőmagszükséglet: 14–23 kg/ha

Altaswede

Az Altaswede takarmányként és zöldtrágyaként is hasznosítható, diploid vöröshere fajta. Kanadai nemesítésű, ezért Európa északi régióiban is nagyon jó télállóság jellemzi.

Kései, ún. egy kaszálású típus, a legnagyobb hozamot az első növendék biztosítja. A késői virágzásnak köszönhetően hosszú időn keresztül lehet zölden etetni (friss takarmányként), anélkül, hogy az minőség és az emészthetőség drasztikusan csökkenne, valamint a cellulóz és lignin tartalom (savidetogens rost, ADF) növekedne.

Pillangós növényként, a gyökereken található gümőkkel értékes nitrogényűjtő növény, kiváló elővetemény. Mélyen gyökerező képességének köszönhetően talajjavító, és fenntartó.

Önmaga és más vörös here után 4 évig nem termesztendő.

Összefoglalva: egyvágású, magas zöldhozam, kiváló zöldtakarmány, kiváló nektártermelő.

Ajánlott vetőmag mennyiség: 25 kg/ha

Vetés idő: március-április, illetve augusztus

Széna hozam: 4,6-5,2 t/ha

Magtermés: 390-460 kg/ha.

Télálló képesség: nagyon jó.

Sarjadási képesség: gyenge - nagyon gyenge.

Virágzás kezdete: nagyon kései-kései.

Zöldtömeg: magas

Garant

Roszbabb adottságú talajokon is sikerrel termesztendő. Jó télálló fajta. Szénája a lucernához hasonlóan jó takarmányértékű.

Vetésidő: márc. 01.—ápr.15. vagy aug 01—szept 15.

Vetési norma: 15-20 kg/ha

Hungarotetra

Tetraploid, évelő, gyors növekedésű, középmagas fajta. Jó bokrosodó képességgel rendelkezik. Lisztharmattal szemben rezisztens. Mag színe: sárga. Növénymagasság a vetés évében alacsony, levél színe középzöld. Növekedési forma: félig felálló. Virágzatképző hajlama a vetés évében erős. Növénymagasság tavasszal: alacsony. Levélen a zöld szín intenzitása tavasszal közép erős. Virágzás időpontja: közepes. Szár hossza: közepes. Szár internódiumok száma: közepes. Szára szőrözöttség erőssége: alacsony. Levél: a középső levélke alakja: hosszúkás, a középső levélke hossza: közepes, a középső levél szélessége: közepes, a fehér rajzolat intenzitása: erős. Növény: a sarjú magassága: közepes-magas.

Utolsó módosítás dátuma: 2022.02.10.